

Täysistunto

Keskiviikko 29.5.2024 klo 14.00—17.21

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.21.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.59) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (15.59—17.21).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 21/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 28.5.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Hanna Räsänen on edustaja Eemeli Peltosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään. Keskustelussa edustaja Hanna Räsänen on edustaja Vesa Kallion kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kaksi lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 78; poissa 29 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 21/2024 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 78; poissa 28 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 78; poissa 28 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen vuosikertomus 2023

Kertomus K 2/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden valiokuntien on annettava lausunto viimeistään 20.9.2024.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään tunti. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Pääministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvosto antaa vuosittain eduskunnalle kertomuksen hallituksen toiminnasta ja valtiontalouden hoidosta, kuten perustuslaissa on säädetty. Vuosikertomus on valmisteltu yhteistyössä kaikkien ministeriöiden kesken valtioneuvoston kanslian johdolla.

Suomen julkisen talouden tilanne on vaikea. Vuonna 23 jatkuneella Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan ja hintojen voimakkaalla nousulla oli merkittävä vaikutus talouteen. Sodan välilliset negatiiviset taloudelliset vaikutukset vahvistuivat kertomusvuonna. Erityisesti kireämmän rahapolitiikan vaikutuksena yksityinen kysyntä heikkeni. Vienti kärsi vientikysynnän laskusta. Bruttokansantuote supistui yhden prosentin vuonna 23. Työllisyyden kasvu sen sijaan jatkui koko vuoden, vaikka se hidastuikin loppuvuonna.

Suomen julkisen talouden menot ja tulot ovat olleet rakenteellisessa epätasapainossa jo pitkään. Julkista taloutta ovat heikentäneet väestön ikärakenteen muutoksesta johtuva ikäsidonnaisten menojen kasvu ja 2010-luvun alkupuolella koettu hidas talouskasvu. 20-luvun kriisit ovat myös heikentäneet julkista taloutta velkaantumisen kasvun vuoksi.

Julkisen talouden rahoitusasema heikkeni jälleen vuonna 23. Julkisen talouden alijäämä oli 2,5 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valtion budjettitalouden velka oli vuoden 23 päättyessä nimellisarvoltaan 153,2 miljardia euroa, mikä oli 12,6 miljardia euroa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Velan korkomenot olivat yhteensä 2,3 miljardia euroa.

Hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut julkisen talouden velkasuhteen vakauttamiseen ja kääntämiseen ylivaalikautisessa tarkastelussa pysyvästi alenevalle uralle. Pitkän aikavälin tavoitteena on pohjoismainen talouskasvu ja velan suhde bruttokansantuotteeseen sekä pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Julkisen talouden menoja sopeutetaan, ja osana sopeutustoimia hallitus on linjannut rakennepoliittisista toimista julkisen talouden vahvistamiseksi.

Hallitusohjelma sisältää myös neljän miljardin euron kertaluontoisten investointien kokonaisuuden.

Veropolitiikalla hallitus tavoittelee kotitalouksien ostovoiman kohentumista, työnteon kannustimien parantumista ja talouskasvun edellytysten vahvistamista. Tämän kevään kehysriihessä hallitus päätti vielä lisätoimista, jotka vahvistavat julkista taloutta kolmella miljardilla eurolla. Näin pyritään estämään talouden ajautuminen hallitsemattomaan luisuun ja Suomen joutuminen EU:n alijäämämenettelyyn. Ilman lisätoimia julkisen talouden velka lähestyisi 90:tä prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen jo vuonna 28.

Arvoisa puhemies! Hallitus käynnisti hallitusohjelman ”Vahva ja välittävä Suomi” toimeenpanon kesäkuussa 23. Hallitustyö lähti lainsäädännön valmistelun osalta hyvin liikkeelle. Kaikkiaan uusi eduskunta sai käsiteltäväkseen 109 hallituksen esitystä. Syksyllä eduskunnalle annettiin useita valtiontalouden välttämättömään sopeuttamiseen liittyviä esityksiä. Lisäksi tehtiin lukuisia verotukseen liittyviä muutoksia.

Huhtikuussa 23 toteutunut jäsenyys Pohjois-Atlantin puolustusliitto Natossa on edellyttänyt merkittävää panosta säädösvalmisteluun. Säädösvalmistelu on jatkunut kuluvana vuonna. Tarkoituksena on saattaa voimaan Yhdysvaltojen kanssa solmittu puolustusyhteistyösopimus DCA. Käsittely eduskunnassa on tarkoitus saada valmiiksi ennen alkavaa kesätaukoa.

Unohtaa ei myöskään pidä hallitusohjelman yleistä tavoitetta liian sääntelyn purkamisesta ja hallinnollisen taakan keventämisestä. Tämä on entistään tärkeämpää, kun otetaan huomioon talouden reunaehdot.

Tämän hallituksen ohjelman pohjana on usko työhön ja yrittäjyyteen. Teemme tarpeellisia ja liian kauan odottaneita uudistuksia työmarkkinoihin, parannamme työvoimapalveluita ja vahvistamme yrittäjyyden edellytyksiä.

Vuonna 23 jatkoimme työvoima- ja elinkeinopalvelut 2024 -uudistuksen toimeenpanoa.

Toinen merkittävä kokonaisuus hallituksen ohjelmassa on osaaminen. Hallitus on sitoutunut suomalaisten osaamistason nostoon. Osoitimme viime vuonna vuosille 24–27 yhteensä 42,1 miljoonaa euroa lisärahoitusta korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen koulutusmäärien lisäämiseen. Lisäksi korkeakoulujen aloituspaikkamäärien lisäämiseksi viime vuoden budjettiriihessä myönnettiin 11,7 miljoonaa euroa kuluvalle vuodelle.

Päätimme yhteensä miljardin euron panostuksesta tutkimus- ja kehitys- ja innovaatiotoimintaan vaalikauden aikana. Vuoden 24 talousarviossa linjattiin t&k-rahoituksen määrän kasvusta noin 280 miljoonaa euroa vuodelle vuoden 23 tasoon nähden. Lisäksi tki-toiminnan koordinaation parantamiseksi ja lisärahoituksen tarkoituksenmukaisen kohdentamisen varmistamiseksi tutkimus- ja innovaationeuvostoa, TIN, koskeva valtioneuvoston asetus uudistettiin ja uusi neuvosto asetettiin viime vuonna.

Suomi jatkoi EU:n vaikuttamistyönsä vahvistamista laatimalla hallitusohjelman mukaisesti valtioneuvoston periaatepäätöksen, jolla vahvistettiin EU-ennakkovaikuttamisen systemaattinen toimintamalli.

Suomen avaintavoitteet tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi valmisteltiin sidosryhmiä kuullen ministeriöiden välisessä yhteistyössä.

Eduskunnalle annettiin viime vuoden elokuussa valtioneuvoston yhdenvertaisuustiedonanto. Tiedonanto sisältää lukuisia toimia yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja rasismin

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

torjumiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Luonnos valtioneuvoston toimenpideohjelmaksi yhdenvertaisuuden edistämiseksi on parasta aikaa lausuntokierroksella.

Arvoisa puhemies! Vuosikertomuksessa on aiempia vuosia perusteellisempi kuvaus lainvalmistelusta. Valtioneuvostossa on tunnistettu lainvalmisteluprosessiin liittyviä kehittämiskohteita. Arvokasta palautetta ja havaintoja olemme saaneet myös eduskunnasta. Kehittämistyötä on jatkettu monin tavoin.

Arvoisa puhemies! Hallitus aloitti työnsä erittäin vaikeista lähtökohdista. Julkinen talous oli retuperällä, sota ja ilmastonmuutos ravistelivat ympäröivää maailmaa, ja itänaapurimme lisäsi jännitettä itärajallamme. Epätoivoon ei kuitenkaan ole syytä vaipua. Meissä suomalaisissa elää usko, että kun ryhtyy toimeen, asiat kyllä menevät parempaan suuntaan.

Jokaisen hallituksen on omalla vahtivuorollaan otettava vastuu siitä, että huominen on parempi kuin nykyhetki. Tähän me olemme hallituksessa sitoutuneet. Meidän tehtävämme on turvata hyvinvointiyhteiskunnan tärkeät palvelut: terveydenhuolto, vanhuspalvelut, koulut ja päiväkodit. Se vaatii kestäväen julkisen talouden, jota me nyt laitamme kuntoon. Työ on lähtenyt käyntiin.

Sopeutuksen rinnalla me huolehdimme myös kasvusta. Panostamme tutkimukseen ja innovaatioihin, vauhditamme investointeja, puhdasta siirtymää ja puramme normeja. Samalla suojaamme tärkeimpiä asioita, osaamista, erityisesti varhaisia vuosia, sekä panostamme isänmaan turvallisuuteen ja suomalaisten turvallisuuteen. Me huolehdimme suomalaisten hyvinvoinnista panostamalla liikkumiseen sekä toteuttamalla pitkään tarvitun terapiakuun.

Viestini tälle salille sekä kaikille suomalaisille on: Me pärjäämme kyllä. Vaikeista ajoista on aina selvitty, ja niin me selviämme nytkin. Meillä on tässä maassa paljon hyvää, ja siellä, missä on korjattavaa, me tartumme toimeen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä todeta arvostukseni hyvästä yhteistyöstä eduskunnan kanssa vuoden 2023 aikana. Jatketaan samalla linjalla. — Kiitos. [Jukka Kopra: Vakaata ja jämerää toimintaa ministeri Orpon viitoittamalla tiellä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Debatoitihaluiset edustajat voivat pyytää minuutin mittaista puheenvuoroa nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

14.13 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, kuvasitte tuossa juuri edellistä vuotta, ja sehän oli Suomessa suuren muutoksen vuosi. Marinin hallitus vaihtui Orpon—Purran oikeistohallitukseen, [Timo Heinonen: Onneksi!] ja paljon on tässä maassa totisesti lähtenyt toiseen suuntaan. Te saitte Marinin hallitukselta kyllä aivan erinomaiset eväät hallituksenne työhön, nimittäin työllisyys oli historiallisen korkealla ja hyvän työllisyystilanteen johdosta Työllisyysrahastossa oli teille jakovaraa. Työperäinen maahanmuutto oli plussalla, ja vieläpä tämä, mikä on osoittautunut ainoaksi kasvupolitiikkanne aineeksi, että parlamentaarinen sopu tki:stä oli teillä käytettävissä ne vaalikaudelle.

Mutta alle vuodessa olette saaneet aikaiseksi vain tilanteen, jossa työttömyys kasvaa ja jossa velkaantuminen kasvaa. Miten tämä on mahdollista, että tämä Marinin hallituksen hyvä perintö tässä ennätyksellisessä ajassa on sulatettu? Tähän pystyy vain oikeistohallitus.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.14 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, kuten edellä edustaja Tuppurainen totesi, että viime vuosihan oli hallitusvallan vaihtumisvuosi, ja jos katsoo näitä lukuja viime vuoden osalta, niin siltä osin kuin niissä on kiittämistä tai moittimista, sehän pitää osoittaa molemmille hallituksille. Tämä vuosi ja tästä eteenpäin on tietenkin aikaa, johon pääministeri Orpon hallitus pystyy vaikuttamaan osittain. Se on selvää ja tunnustettava, että kyllähän kansainväliset suhdanteet ja muut ovat asioita, joihin ei suoraan pysty vaikuttamaan.

Asia, josta olen eniten huolissani, on se, että tätä maata ei saada oikealle talouskasvun uralle ennen kuin me saamme palautettua luottamuksen suomalaiseen yhteiskuntaan. Ja tämä luottamus on vähän laajempi, se on kansalaisilla, mikä näkyy kulutuskysynnän heikkenemisessä, se on meillä työmarkkinoilla, on epäluottamusta, joka näkyy siinä, ettei kyetä enää sopimaan asioista. Toivoisin, että niissä tulevilla ratkaisuisilla, jotka ovat hallituksella edessä tästä eteenpäin, voitaisiin rakentaa yhteistä luottamusta tähän yhteiskuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

14.15 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kulunut yli vuosi. On kulunut yli vuosi siitä, kun sanoin, että tämä hallituspohja tulee tarkoittamaan kylmää kyytiä pienituloisille suomalaisille ihmisille ja ympäristöpolitiikalle, välinpitämätöntä politiikkaa ilmastokriisiin pysäyttämiseksi.

Ja, arvoisa puhemies, nyt lähes vuotta myöhemmin voin valitettavasti sanoa, että olen oikeassa, kun sanoin tämän. Valtiovarainministeri Purra ja perussuomalaiset ilakoivat, kun pienituloisilta yksinhuoltajaperheiltä, sairailta, vammaisilta, pienituloisilta ja opiskelijoilta leikataan. [Jenna Simula: Kuka on ilakoinut?] Kokoomuksen kannattajat hurraavat viressä, ja kristillisdemokraateilla lähimmäisenrakkaus taisi unohtua johonkin Säätytalon lihapadoille.

Jag tror inte heller många svenskspråkiga väljare vill vara med när mänskliga rättigheter försämras.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

14.16 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vain reilu vuosi sitten uudistettiin luonnonsuojelulaki, ja silloin eduskunnan täysistunnosta löytyi halua suojella lisää suomalaisia vesistöjä. Kokoomuksesta äänestettiin silloin vahingossa väärin, muun muassa nykyisen pääministerin toimesta, niin että purot, lähteiköt ja kalkkilammet jäivät vaille suojaa, kun keskusta lähti heikentämään tätä silloista esitystä. Tein ponnen, jossa edellytettiin purojen ja näiden vesistöjen parempaa suojelua. Tämä ponsi meni kirkkaasti läpi, ja silloin myös kokoomuslaiset saivat mahdollisuuden korjata tämän aikaisemman virheensä. No, nyt kuitenkin tämän vuosikertomuksen mukaan tämä asia on jäänyt hoitamatta ja tämä alkuperäinen kokoomuksen virhe jäämässä voimaan. Kysyisinkin pääministeriltä: Haluatteko ja aiotteko oikaista tämän virheenne purojen suojelun suhteen, kuten ha-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

lusitte silloin luonnonsuojelulain käsittelyssä, jonka olin nimenomaisesti neuvotellut kokoomuksen kanssa? [Puhemies koputtaa] Oletteko vesistöjensuojelun puolella?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.17 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä pääministeri, kyllä, teidän ensimmäisen vuoden saldonne on huolestuttava. Tämä tarkoittaa sitä, että velkaantuminen ei suinkaan ole taittunut, päinvastoin se jatkuu. Teidän 100 000:n työllisyystavoitteenne on tällä hetkellä, pääministeri, miinus 50 000, ja tätä menoa me nyt sitten jatkamme eteenpäin. Työmarkkinat ajettiin kaaokseen, ja mielestäni kaikkein epäpareiluinta on se, että leikkaukset suunnattiin täysin pienituloisille. Se lisää eriarvoisuutta yhteiskunnassa. Surullisin arvovalinta, pääministeri, on se, että teidän leikkauksenne seurauksena 17 000 lasta ajettiin köyhyyteen, ja minä aina itse ajattelen niin, että on kunnia-asia, että lapsista ja ikäihmisistä pidetään hyvää huolta. Tämä sama meno hyvin ikävällä tavalla näyttää jatkuvan — nimittäin kehysriihessänne te päätitte seuraavaksi käydä vanhustenpalvelujen kimppuun, ja mielestäni se ei ole oikein eikä reilua. Toivon, että suunta muuttuisi, ja minusta, puhemies, hallituksen pitäisi pystyä parempaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

14.18 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä hämmästyksellä kuuntelemme täällä SDP:n kollegoiden puheenvuoroja, sillä palataanpa nyt viime vuoteen vielä. Silloin tosiaan, kun hallitus vaihtui Marinin vasemmistohallituksesta Orpon keskustaoikeistolaiseen hallitukseen, me saimme perinnöksi 16 vuoden ajan, jolloin tosiasiaa Suomen talous ei ollut kasvanut. Meidän työllisyysaste on Pohjoismaiden matalin. Samaan aikaan meidän julkinen talous on velkaantunut huolestuttavalla tahdilla, mikä, hyvät kollegat, vaarantaa tulevaisuudessa suomalaisten tärkeiden palveluiden rahoitus pohjan.

Ei näitä säästöjä ole mitään mukavaa tehdä, vaan näitä tehdään tulevien sukupolvien vuoksi, jotta myös jatkossa heillä olisi mahdollisuus nauttia hyvistä, laadukkaista julkisista palveluista. Sen takia me myös edistämme laajasti työllisyyttä lisääviä toimenpiteitä, jotta voidaan pitää huolta julkisen talouden rahoitus pohjasta. Me tiedämme sen, että edellinen hallitus jätti pitkälti nämä uudistukset tekemättä, mutta, arvoisa puhemies, me emme jätä. [Timo Heinonen: Viime kaudella juhlittiin, nyt siivotaan! — Tytti Tuppurainen: Koronapandemia oli viime kaudella!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.20 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt on kyllä välitodistuksen aika: 300 000 työtöntä ihmistä, 3 300 konkurssia, alviin himokorotus ja velkaa 12,9 miljardia tänä vuonna. Pyytäisin pohtimaan, kannattaako röyhistää rintoja ja olla itsetietoinen siellä hallituksen puolella. Mielestäni olisi syytä tunnustaa se, että ei tässä ihan niin hyvin olla suoriuduttu kuin odotukset jopa täältä opposition puolesta olivat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

14.20 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tuppurainen puhui täällä perinnöstä, jonka Marinin hallitus tälle uudelle hallitukselle jätti. Toden totta, voidaan siitä käydä keskustelua. Perintö, jossa tosiaan Suomen valtion velkaantumisen vauhti ja tuleva kiihtymisen tahti on aivan ennätysmäinen. Eli meidän hyvinvointivaltio on kuin steroideilla pumpattu mies, jonka koko toimintakyky perustuu jatkuvaan velanottoon ja velanoton lisääntymiseen. Eli me otetaan velkaa lasten piikkiin, tulevien sukupolvien piikkiin rahoittaaksemme nykyiset palvelut. Teidän ratkaisu oli hoitaa joka ikinen ongelma ottamalla lisää velkaa tekemättä yhtään sopeutus päätöstä, ja tämä julkinen talous ei yksinkertaisesti kestä sitä. Tällä hallituksella on toimintakykyä tehdä myös niitä vaikeita päätöksiä, jotta me voidaan turvata se hyvinvointivaltio tuleville sukupolville ja samaan aikaan palkansaajille ostovoimaa, ja pyritään myös saamaan lisää työpaikkoja. Se, että te olette yrittäneet ajaa työmarkkinoita kaaokseen, ei onnistu, koska kyllä palkansaajat ymmärtävät sen, että nyt on vaikeat ajat ja meillä on paljon työtä tehtävänä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

14.22 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen vuosikertomus on karua kieltä hallituksen luonto- ja ilmastopolitiikasta. Suomen luonnon monimuotoisuus jatkaa heikkenemistään ja ilmasto kuumenemistaan. Molemmilla on aivan kriittisiä vaikutuksia suomalaisten elämään, mutta silti toimet näiden kriisien ratkomiseksi loistavat poissaolollaan. Hallitus kaatoi EU:n ennallistamisasetuksen, vaikka vuosikertomuksessaakin todetaan, että Suomen kantojen mukaisesti asetuksen tavoitteita kohtuullistettiin ja sovitettiin Suomen olosuhteisiin. Hallitus on myös laistamassa vesiensuojelusitoumuksista. Sen johdolla ollaan valmistelemassa lakimuutoksia, joiden nojalla vesienhoidon ympäristötavoitteista voitaisiin edelleen lipsua. Hallituksen pyrkimys heikentää EU:n vesipuitedirektiiviä osoittaa, ettei se ota vesiensuojelua vakavasti. Ymmärrättekö te, että luonto- ja ilmastotoimissa vitkastelu tulee meille lopulta todella kalliiksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.23 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty rakentaviakin puheenvuoroja myöskin opposition suunnalta, ja se on hyvä, että me käymme rehellistä keskustelua hallituksen sisällä, mutta toivoisin myöskin, että opposition puolella kyettäisiin siihen. Se, kun sanotaan, että hallitus on johtanut työmarkkinoita kaaokseen, ei kyllä pidä paikkaansa. Me kaikki tiedämme sen, että Suomi on pitkään ylivelkaantunut. Se ei johdu pelkästään viime hallituskauden päätöksistä, vaan me olemme 16 vuotta eläneet yli varojemme. Samanaikaisesti euroalueella on harjoitettu sellaista korkopolitiikkaa, johon liittyy riskejä, ja se riski laukesi nyt sitten. Kävi toteen se, mitä kaikki talousviisaat ovat jo ennustaneet, että jossain vaiheessa tulee tällainen korkopiikki. Se osuu nyt pahasti Suomen talouteen, ja se on johtanut myöskin siihen, [Puhemies koputtaa] että monet yritykset ovat menneet konkurssiin. [Puhemies koputtaa] Mutta se on pitkän ajan jänteiltä tulleutta sellaista trendiä, joka nyt iskee Suomen talouteen. [Puhemies koputtaa] Suomi on velkasaneerausessa, [Puhemies: Kiitoksia!] mutta me hoidamme sen kuntoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

14.24 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onnistumista ja epäonnistumista — voi tässä ilmeisesti sanoa myöskin näin, että talouspolitiikan linja. Kun katsotaan, niin meillä ei ole kasvua ollut tässä, nollan pinnassa pyöritään. Tältä osin voidaan todeta, että ei ole oikein istunut, että hallitus panostaisi kasvun aikaansaamiseen. Ei reagoinut rakentamisen lamaan eikä myöskään tähän meidän krooniseen ongelmaan, tuottavuuden kehittämiseen. Nämä ovat ne isot kysymykset, jotka ovat hoitamatta.

Työmarkkinat oikeasti kyllä sotkettiin. Työllisyysaste on pysynyt, jopa laskenut, ja työttömyys on kasvanut, eli nämä kaikki isot mittarit ovat miinuksella. Ei voi sanoa, että kauhian hyvin olisi tässä onnistuttu.

Ja velkaa otetaan ennätysmäärä, 12,7 miljardia tänä vuonna, ja ihan viime vuoden lopulla otettiin kaksi ja puoli miljardia euroa velkaa, joka olisi kuulunut tälle vuodelle. Meillä velkaa on otettu todella paljon ja tästä eteenkinpäin, varmaan hallituskaudella yli 50 miljardia.

Ei voi sanoa, että onnistumisia on tullut. [Puhemies koputtaa] Me toivomme, että talous lähtisi käyntiin ja saataisiin tuottavuutta kasvatettua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.25 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toden totta, pääministeri on Orpo, ja kun hän saa perinnön, niin se perintö on vielä tällainen. Kyllä, teidän jättämä perintö oli valtava velkavuori. Ja jos olisi ollut normaali perinnönsaantitilanne, niin eihän kukaan tällaista perintöä olisi ottanut vastaan, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] mutta pääministeri Orpo ja valtiovarainministeri Purra haluavat laittaa tämän maan asioita kuntoon tämän hallituksen voimin, ja toivottavasti siinä onnistutaan.

Edustaja Tuppurainen, teidän käsityksenne maamme talouden tilanteesta näyttää olevan täydellisen hämärtynyt. Luulin, että SDP ei enää Lindtmanin aikana kannattaisi marinilaisista talouspolitiikkaa, mutta teidän olette täydellisesti uusvasemmistolaisten voimien vietävissä. Te osaatte kyllä arvostella kaikkia hallituksen tekemiä toimia, mutta kun te teitte oman vaihtoehtonne, te pyysitte arvion teidän vaihtoehtobudjetin työllisyysvaikutuksista — te saitte ne, ja näyttää, että pelästyitte, sillä te päätitte salata ne.

Kysyn, edustaja Tuppurainen, teiltä: Oletteko te tänään valmiit julkistamaan nämä työllisyysarviot? [Puhemies koputtaa] Eduskunnassa puhutaan, että teidän vaihtoehtobudjetin lisäisi työttömyyttä sadallatuhannella. [Puhemies koputtaa] Pitääkö, edustaja Tuppurainen, tämä paikkansa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

14.27 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä monet mittaukset ja aivan tuolla kansalaisten kanssa käyty keskustelu osoittavat, että suomalaiset haluavat nyt paremman vaihtoehdon tälle oikeistohallituksen politiikalle, ja sitä SDP on tarjonnut jo viime syksyn vaihtoehtobudjetissa ja uudestaan nyt tässä omassa vaihtoehtodossaan julkisen talouden suunnitelmaksi, jossa, kyllä, tasapainotetaan taloutta saman verran kuin hallitus eli yhdeksän miljardia, mutta tehdään se oikeudenmukaisesti [Ben Zyskowicz: Ihanko totta?] kaikkia käytettävissä olevia välineitä hyödyntäen, niin tulopuolta kuin myös menosäästöjä.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Tulemme tämän viikon perjantaina esittelemään oman kolmen miljardin kokonaisuutemme kasvutoimiksi. Se on ehkä se keskeinen ongelmakohta nykyhallituksen politiikassa: kasvutoimet on laiminlyöty. Viime syksynä katseella seurattiin rakennusteollisuuden koko ajan syvenevää lamaa, mikä nyt koostuu pahentuvana työttömyytenä ja työllisyys tavoitteen karkaamisena.

Pääministeri Orpo, te olette tehneet keskeisiä virheitä omassa politiikassanne. Syksyllä jätitte täysin ottamatta verotulot huomioon tasapainotustoimissa, rakennusteollisuuden laman annettiin syventyä [Puhemies koputtaa] ja työmarkkinat, kyllä, tietoisesti te ajoitte kaaokseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.28 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kylmä tosiasia Suomen taloudesta on se, kuten kaikki tiedämme, että olemme liian paljon velkaantunut kansakunta. On aivan oikein, että menoja mitoitetaan. Emme veroja lisäämällä voi tätä ratkaista, kaikki me sen tiedämme.

Kun luin toissa iltana eläkeyhtiö Varman toimitusjohtaja Risto Murron artikkelin lehdestä, niin nämä harvenevat hiukset nousivat kyllä pystyyn. Se oli karua luettavaa. Jokainen tuoli tässä salissa on osaltaan syyllinen siihen, että olemme tässä tilanteessa. Meidän pitää nyt tällä hetkellä luoda ihan selvää näkymää siihen, että yrittäminen tulee kannattavammaksi, koska jos me haluamme nämä velat maksaa, niin ainoa keino on avoimen sektorin auttaminen parempaan kasvuun. Sieltä tulevat verotulot koko yhteiskuntaan, tulee työtä, työttömyys pienenee. Se, mikä on vielä vaarallisempaa, olisi nyt tässä tilanteessa vetää väärä johtopäätös ja jatkaa tätä samaa sääntely-Suomea. Meidän pitää purkaa byrokraatia, rakentaa uusia työmahdollisuuksia ja ennen kaikkea pienillä verohelputuksilla palkita ihmiset siitä, että ovat olleet ahkeria.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

14.29 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme alle vuodesa tehneet paljon, kuten vahvistaneet Suomen sisäistä ja ulkoista turvallisuutta, on tehostettu rajavalvontaa, nostettu poliisien määrää, laskettu pakolaiskiintiötä ja Suomen taloutta pannaan todellakin kuntoon.

Mutta tuo keskustan antama välitodistus on lähinnä surkuhupaisa, kun te itse jätitte jo vaaleissa luokalleen ja nyt näyttelette polleana poikana jotain kansankynttilää. Teille annan nelosen maanpuolustustahdosta: laitoitte oman kannatuksenne isänmaan edun edelle. Maantiedosta vitonen: Suomi on puheissanne supistunut Itä-Suomeksi, viis muusta maasta. Matematiikasta nelonen: tunnin junalla ei korjata koko maan ongelmia. Terveystiedosta nelonen: sote-uudistushan on teidän siunaama.

Arvoisa puhemies! Ikävä sanoa, mutta keskusta ei tänäkään vuonna kevätjuhlia juhli, vaan jää jälleen luokalleen. Ainoa tavoitteenne, teidän kannatuksenne on noussut vuodesa vain 0,2 prosenttiyksikköä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

14.30 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme täällä käsittelemässä hallituksen vuosikertomusta viime vuodelta, ja erityisesti huomioni kiinnittyi hyvinvointialueiden kokonaisuuteen. Viime vuonna siis ensimmäistä kertaa suomalaisten elintärkeistä palveluista, niitten järjestämisestä, ovat vastanneet hyvinvointialueet, ja sitten tietysti Helsingin oma ratkaisu tähän myöskin kuuluu. Nämä talousluvut ovat varsin lohdutonta kertomaa siitä, kuinka vahvan alijäämän puitteissa siellä on toimittu. Tämä on tietysti sillä lailla aika haastavaa, että tähän uudistukseen on satsattu paljon odotuksia ja siellä on paljon potentiaalia siitä, että kun tämä pirstaleinen kuntakenttä on saatu suurempien hartioiden varaan, niin sitten pystytään tuottavuutta, vaikuttavuutta ja parempia palveluketjuja toteuttamaan, mutta se ei onnistu, jos vahvasti jo tässä koko rahoitusmekanismissa on haasteita. Kun esimerkiksi tässä kertomuskirjassa on vertailtu väestökohtaisesti näitä talouslukuja, niin haastavaa siinä on erityisesti tämän alueellisen yhdenvertaisuuden heikko toteutuminen. Erityisesti itäinen ja pohjoinen Suomi täällä useasti keskusteluissa nousevat, [Puhemies koputtaa] ja erityisesti siellä on näitä haasteita. Kysyisinkin pääministeriltä: [Puhemies koputtaa] kuinka tässä jatkossa varmistatte, [Puhemies koputtaa] että hyvinvointialueilla on potentiaalia kehittää... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, nyt aika on käytetty. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä. [Kokoomuksen ryhmästä: Nyt tulee ne työllisyysvaikutukset!]

14.32 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa kun kuuntelin pääministerin esittelypuheenvuoroa, niin kyllä te aika ruusuisen kuvan annoitte siitä tilanteesta, jossa olemme. Tosiasiassa se aivan liian nopea julkisen talouden velkaantumisen vauhti, joka Suomessa on ollut viimeisen vuosikymmenen ajan, ei suinkaan nyt ole vähentynyt vaan teidän johdollanne kiihtynyt. Siis velkaantuminen on teidän johdollanne kiihtynyt.

Toisekseen, kysymys työllisyydestä: Lupasitte 100 000 uutta työllistä. Tällä hetkellä uusien avointen työpaikkojen määrä on laskenut, teidän kaudellanne 50 000:lla. Olette siis omasta tavoitteestanne perässä nyt sen 150 000, ja kaiken kukkuraksi edes valtiovarainministeriö ei usko omassa ennusteessaan, että hallitus saavuttaisi ne 100 000 työpaikkaa tulevina vuosina.

Arvoisa pääministeri, nyt kun tämän vaaleanpunaisen hötön otatte siitä pois, niin voisitte kertoa, mikä on todellinen tilanne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

14.33 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni kansanedustajien tärkein tehtävä on se, että me rakennamme nuorillemme parempaa ja valoisampaa tulevaisuutta. Jos olisimme jatkaneet sillä Marinin hallituksen linjalla, Suomi olisi todella paljon syvemmällä suossa kuin mitä se nyt on.

Kaikki tässä salissa tietävät, kuinka velkaantunut Suomi on, ja me olemme hyvin lähellä joutumista EU:n komission alijäämämenettelyyn. Pelkästään tänä vuonna korkojen maksuun kuluu yli kolme miljardia euroa, joka vastaa poliisin ja Rajavartioston määrärahoja kokonaisuudessaan. Mikäli todella olisimme jatkaneet sillä Marinin linjalla, tämä summa olisi vielä suurempi. On todella hyvä juurikin nuoren sukupolven kannalta, että meillä on pääministeri Orpon hallitus, joka laittaa nyt kuriin tämän velkaantumisen.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Velkojen määrän kasvun vähentäminen ei ole tietenkään ainoa tavoite, vaan pitää saada myöskin talouskasvua. Niinpä kysyisin, arvoisa pääministeri, teiltä [Puhemies koputtaa] — palautetaan vielä mieliin —, millaisia kasvutoimia ja investointeihin kannustamisia meillä on tässä hallitusohjelmassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

14.34 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuudesta sen verran, että Rajavartiolaitos joutuu sopeuttamaan toimintojaan noin 200 henkilötyövuoden verran vuoden 2026 loppuun mennessä. Sekin on syytä muistaa.

Hallituksen vuosikertomusta tarkastellessa joitain ajatuksia, joista ehkä jotkut täällä eivät pidä:

Itäisen Suomen liikennejärjestelmän ja saavutettavuuden kokonaisvaltainen kehittäminen odottaa edelleen hallitukselta tekoja. Itäisen Suomen tietoliikenneyhteyksien kehittäminen odottaa edelleen hallituksen tekoja. Venäjän tilanteesta kriisiin joutunut itäisen Suomen matkailuelinkeino odottaa edelleen hallituksen toimenpiteitä.

Kuntien valtionosuusuudistuksella hallitus aikoo heikentää erityisesti itäisen Suomen kuntien asemaa entisestään.

Hallituksen leikkaukset hyvinvointialueiden talouteen vaarantavat sote-palveluiden saatavuuden lisäksi erityisesti itäisen Suomen maakuntien olemassaolon.

Hallituksen painopisteet EU-vaikuttamisessa uhkaavat koheesiopolitiikan tulevaisuutta, mikä iskee erityisesti itäiseen Suomeen.

Arvoisa puhemies! Meillä itäisessä Suomessa kasvaa päivä päivältä epäily siitä, miltä vuosisadalta tai vuosituhanelta olevaa karttaa hallitus käyttää tehdessään päätöksiä Suomen tulevaisuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.36 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi on menty tätä pääministeri Orpon hallitusta. Ulkoinen turvallisuus: Puolustusvoimat meillä ovat todella vahvoina, olemme Natossa, DCA-sopimus lähestyy. Sisäinen turvallisuus: poliisille tulee 500 htv:tä lisää tämän hallituskauden kuluessa — ei mielestäni mikään kovin huono asia. Rakennusalalla paljon isoja peruskorjauksia: vaikka nyt uudisrakentamista ei tällä hetkellä ole, niin Helsingissäkin on lukuisia isoja rakennus- ja peruskorjaushankkeita, mitkä takaavat työllisyyttä rakennusalan ihmisille. Asfaltti haisee, teitä kunnostetaan jatkuvasti, liikenneturvallisuus lisääntyy tätä kautta. Bensan ja dieselin hinta on laskenut huomattavasti. Tässä muutamia. Onko tämä nyt niin huonosti vuoden aikana, arvoisa pääministeri? [Pia Viitanen: Kysykää niiltä perheiltä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

14.37 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä nyt tämänkin asiakohdan käsittelyssä, vuosikertomuksen käsittelyssä, jatkuvasti nostetaan esille erityisesti kokoomuksen puolelta tätä valtion velkaantumista. Kyllähän se nyt on niin, että se todellinen velkalaivan kapteeni istuu tuolla ministeriaitiossa tällä hetkellä, ja eniten velkaa tässä maassa hallituksessa ottanut puolue on Kansallinen Kokoomus, eihän siitä päästä

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

yli eikä ympäri. Itse asiassa tämän hallituksen suhteen lyhyen historian aikana tulee väistämättä mieleen sellainen ehkä tahatonkin lipsahdus pääministeriltä tässä taannoin, että ”kun en muuta keksinyt”. Tuntuu, arvoisat hallituspuolueen edustajat, että kun ette ole muuta keksineet, niin te olette syyllistäneet edellistä hallitusta sote-uudistuksesta, jota ette itse keksineet. Te olette syyllistäneet edellistä hallitusta kaikesta, valtion velkaantumisesta, vaikka olette itse olleet siunaamassa suurimman osan esimerkiksi viime kauden lainanotosta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.38 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tuppurainen sanoi suunnilleen, että ihmisiä kohdatessa havaitsee, että ihmiset eivät hyväksy näitä säästöjä, ja mielestäni tämä on pitkälle totta. Kun keskustelee kaduilla ja toreilla ja kojuilla ihmisten kanssa, niin kyllä näitä säästöjä moititaan. On aivan luonnollista, että ihmiset eivät säästöistä pidä ja toivovat, että olisi olemassa jokin sellainen miljardien säästö, joka ei sillä tavoin iskisi ihmisiin kuin säästöt tosielämässä iskevät.

Nyt demaritkin myöntävät, että tarvitaan miljardiluokan tasapainotustoimia, ja antavat ymmärtää, että heillä on joku vaihtoehto. No ei ole. Siinä on just sitä, miten se oli, vaaleanpunaista höttöä, vai mistä edustaja Räsänen äsken puhui.

Miksi pääministeri Marinin hallitus sitten ei tehnyt näitä säästöjä? No, juuri siksi, että ne ovat epämiellyttäviä tehdä. Mieluummin jaetaan lisää rahaa sinne sun tänne, ja nyt sitten perintö on tämä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.39 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen vuosikertomuksessa käsitellään myös hallituksen ilmasto- ja EU-politiikkaa. Olen kyllä huolissani siitä, että hallitus näyttää ylipäätyäänkin kaikessa yhä vahvemmin tukeutuvan EU:hun. Pitää leikata tavallisilta suomalaisilta ja heidän palveluistaan, jotta ei rikottaisi EU:n sääntöjä. Pitää liittyä ensimmäisten joukossa EU:n liikenteen päästökauppajärjestelmään, vaikka se tietää jopa 16 sentin korotusta bensiinin ja dieselin litrahintaan pumpuilla. Kalliiksi tulee tavallisille suomalaisille autoilijoille tämä hallituksen politiikka.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ilmastopolitiikan suuri ongelma tosiaan on, että hallitus ripustautuu kaksin käsin yhä vahvemmin EU:n yhteiseen ilmastopolitiikkaan, ja kehysriihessä hallitus päätti liittää Suomen ensimmäisten joukossa tähän EU:n liikenteen päästökauppajärjestelmään. Haluan kysyä pääministeriltä, miksi ihmeessä näin, koska tiedämme, että se tulee kalliiksi suomalaisille autoilijoille ja myöskin ammattikuljettajille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

14.40 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erikoisia puheenvuoroja täältä vähän vasemmalta puolelta on kuultu siitä, että ilakoisimme jostain leikkauksista. En usko, että kukaan niistä leikkauksista ilakoi, vaan se on vastuunkantoa tällä hetkellä.

Te olette varmaan tietoisia [Välihuutoja keskustan ja SDP:n ryhmistä — Puhemies ko-
puttaa] suhdanteista, korosta, siitä perinnöstä, minkä olette tosiaan jättäneet velan suhteen.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Se on maksettava tietysti pois, ja nyt on hallitus, joka tätä toteuttaa ja näin tekee. Tässä haastavassa taloustilanteessa hallitus on pystynyt viime vuonnakin tekemään ja jatkaa edelleen työtä monien merkittävien panostusten suhteen. Ja yksi, mikä itselläni on lähellä sydäntä, on tietysti ulkoinen ja sisäinen turvallisuus, johon ei paljon panostuksia nähty viime hallituksen puolella.

Välineellistetty maahantulo tekee meille tuloaan, ja meidän pitäisi oikeasti nyt fokusoida ja keskittyä oikeasti meidän olennaisiin asioihin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

14.41 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowitz aivan oikein kuvasi niitä tunnelmia tuolla vaalikentillä tällä hetkellä, kun käydään kampanjoita, ja siellä on erittäin paljon protesteja näiden leikkauksien suuntaan. Mutta, edustaja Zyskowitz, se keskeisin protestin suunta ei ole välttämättä siinä, että tehdään leikkauksia. Se keskeisin protestin suunta on koko ajan siinä, kuinka on mahdollista, että samanaikaisesti suurituloisimmille teette verohelpotuksia, kun leikkaukset suuntautuvat tänne pienituloisille ihmisille, erityisen paljon eläkkeensaajille. Eläkkeensaajat ovat järkyttyneitä siitä, että tässä on ikäsyrintätilanne. Ainoa tulonsaajaryhmä, jolta aidosti tehdään myöskin veronkiristys suoraan, on eläkkeensaajat. Eli siinä on ikäsidonnainen leikkauslinja, [Petri Huru: Pienimmät eläkkeet eivät ole leikkausten kohteena!] ja tämä on monille eläkkeensaajille erittäin kriittisen huomion saava seikka. Eläkkeensaajien asumistukijärjestelmässä indeksikorotuksia ei tehdä, mikä tarkoittaa jälleen kerran kaikkein pienituloisimpia eläkkeensaajia, jotka ovat riippuvaisia asumistuesta. Hoitotakuu heikkenee. Täällä on [Puhemies koputtaa] lukuisa joukko eläkeläisiin kohdistuvia seikkoja. Edustaja Zyskowitz, kertokaa minulle perusteet, miksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowitz, olkaa hyvä.

14.43 **Ben Zyskowitz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Olemme edustaja Kiljusen kanssa samaa mieltä siitä, että ihmiset arvostelevat tehtyjä säästöjä, ja olemme ehkä tavanneet jopa samoja ihmisiä siellä kojuilla. Mutta te annatte ymmärtää, että ongelma on siinä, että kun tehtiin suurituloisille veronkevennyksiä, niin sen vuoksi joudutaan tekemään säästöjä ja tätä ihmiset eivät hyväksy. Tämä suurituloisten veronkevennys, siis tämän solidaarisuusveron alarajan nosto, maksaa veronsaajalle noin 60 miljoonaa euroa, kun taas näitä säästöjä on tähän mennessä jouduttu päättämään muistaakseni noin, olisiko, viiden miljardin euron edestä — sitten siinä on vielä näitä veronkiristyksiä ja työllisyystoimia. Miten peruuttamalla tämä 60 miljoonaa olisi voitu kustantaa nämä, sanotaan nyt vaikka, neljä miljardia säästöjä? Nyt me tänään Kiljusen mukaan kohtelemme huonosti eläkeläisiä, huomenna nuoria, ylihuomenna työttömiä, sen jälkeen [Puhemies koputtaa] yksinhuoltajia ja sitten lapsiperheitä. Kyllä, joudutaan tekemään säästöjä [Puhemies koputtaa] joka suuntaan, valitettavasti. [Pia Viitanen: Ei ihan joka suuntaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tässä kohdassa annan pääministerille kolmen minuutin vastauspuheenvuoron, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

14.44 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kiitoksia keskustelusta. Jos katsotaan vähän tätä velkajanan kehitystä, niin 2000-luvulla velkaantuminen lähti liikkeelle kriisien myötä. 2010-luvulla alkupuoli velkaannuttiin, mutta sen jälkeen tuli maahan Sipilän hallitus, joka painoi samaan aikaan velkaantumisen alas, talouden kasvuun. 2018 oltiin plussan puolella, maksettiin velkaa takaisin. 2019 oli hyvä linja, mutta sen jälkeen tuli rahaa on -politiikka, se oli tietoinen valinta. Se oli tietoinen valinta, jonka Antti Rinne ilmoitti silloin. Käytettiin puolitoista miljardia välittömästi pysyvien menojen kasvuun, ja se linja jatkui. Oli välttämätöntä nostaa menoja koronan takia, Ukrainan takia, mutta samaan aikaan mistään muualta ei otettu pois ja yhtään rakenteellista uudistusta esimerkiksi työllisyyden, talouskasvun vauhdittamiseksi ei tosiasiasa tehty.

No, nyt me tehdään näitä. Me joudumme samaan aikaan jarruttamaan velkaantumista eli leikkaamaan menoja ja korottamaan verojakin, mutta samaan aikaan me kiihdytetään talouden kasvua. Me tehdään lukemattomia toimia. Ne ovat muuten niitä toimia, joita keskustasta on itse ajanut, voisi sanoa, jo vuosikymmeniäkin: työmarkkinoiden uudistamista, paikallista sopimista, [Anne Kalmarin välihuuto] työn tarjonnan ja työn vastaanottamisen helpottamista ja kannustamista. Ne ovat niitä samoja asioita, arvostamani edustaja Lohi. Eli näitä me tehdään.

Me tehdään paljon muita kasvutoimia. Nyt viimeiseksi haluan mainostaa taas — mainostakaa tekin joka paikassa — tätä verokannustinta, joka siis on iso leka siihen, että me saadaan Suomeen isoja teollisia investointeja. Se on aivan, aivan välttämätön, jotta me pystymme pärjäämään verokkimaiden kanssa. Tätähän on kaivattu. Mielestäni nyt eduskunnan pitäisi olla tyytyväinen, että tämä on tehty.

Näistä työllisyystoimista. Se on totta, edustaja Räsänen, että tämä suhdanne on erittäin vaikea ja se on jatkunut pitkään — niin, edustaja Lylyllekin sama — ja työttömyys on valitettavasti kasvanut, mutta samaan aikaan pitää ymmärtää, että me teemme niitä rakenteellisia toimia, joiden kokonaismääräksi valtiovarainministeriö on nyt laskenut, että ne ovat jopa 72 000 työpaikkaa, ja ne ovat se pohja. Kun talous lähtee nyt kasvuun ja me luodaan näitä kasvuedellytyksiä koko ajan, kuten äsken kuvasin, ja kun meillä on lisäksi tehty rakenteellisia toimia muun muassa työttömyysturvaan, niin se tulee taas kiihdyttämään työllisyyden kasvua.

Ja nythän tämä on toivottavasti kääntymässä. Toivottavasti maailmalta ei tule mitään huonoja, pahoja uutisia. Tämä on kääntymässä. Jos korot lähtisivät laskuun ensi kesänä, niin voi olla, että me näemme paljon parempaa talouskehitystä. Itse minä uskon täysin talouspolitiikan peruslinjaan, työmarkkinapolitiikkaan, veropolitiikkaan, sosiaaliturvan uudistamiseen — että ne johtavat yhdessä yrittäjämönteisen politiikan kanssa siihen, että talouden kasvu saavuttaa korkeampia lukuja kuin mitä tällä hetkellä ennustetaan. Siksi me näitä uudistuksia tehdään. Lisää tuloja, vähemmän menoja, [Puhemies koputtaa] sitä kautta tämä oikenee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.47 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kiitän pääministeriä äskeisestä vastauksesta, mutta vielä haluan vähän tarkentaa asiaa. Elikkä kun hallitus on leikannut työttömiltä ja osa-aikatyötä tekeviltä monella tapaa — esimerkiksi ansiosidonnaisen omavastuuajan on pidentynyt, indeksijäädytys on tehty, lomakorvaus on jaksotettu, lapsikorotus on poistettu, työttömyysturvan suojaisuus on poistettu, asumistu-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

esta on leikattu ja niin edelleen — työttömyys vain lisääntyy ja työmarkkinat ovat sekasorrossa. Arvoisa pääministeri, miten se laskukaava menikään? Miten nämä työttömät työllistyvät heiltä leikkaamalla? Ihan vain töihin menemälläkö, niinkö, tilanteessa, jossa työttömyys vain lisääntyy merkittävästi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

14.48 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että eduskunnassa on laajasti ilolla pantu merkille hallituksen todella reipastunut EU-vaikuttaminen. Jos ottaa muutamia esimerkkejä — ehkä mennään jo vähän tämän vuoden puolellekin — yritysvaluuttareittiä saatiin vietyä läpi Suomen toivomassa muodossa, Suomelle kohtuuton ennallistamisasetus pysäytettiin Suomen aloitteesta, Euroopan investointipankki alkaa rahoittaa puolustusteollisuutta. [Välihuutoja] Pääministeri Orpon johdolla on Suomen asiaa edistetty erinomaisesti, ja voidaan mainita vaikka se, kuinka pääministeri Orpo toi esimerkiksi komission puheenjohtajan ihan henkilökohtaisesti itärajalle tutustumaan sekä toisaalta rajatilanteeseen että toisaalta Itä-Suomen maakuntien taloudelliseen tilanteeseen.

Täytyy kyllä sanoa, että kun tässä jo aiemminkin keskustelussa mainittiin tämä keskustan jakama välitodistus hallitukselle, jossa sanotaan, että Suomen puolen pitämiseksi EU:ssa arvosana on 4, niin kysyn keskustan edustajilta ja puoluejohdon edustajilta täältä: teettekö te pilkkaa välitodistusinstituutiosta, vai voitteko te [Puhemies koputtaa] irtisanoutua tästä puoluejohtajan jakamasta välitodistuksesta? [Joona Räsänen välihuuto — Puhemies koputtaa] Kyllähän tämä nykyinen hallitus on nostanut Suomen vaikuttamisen EU:ssa aivan uudelle tasolle, [Puhemies koputtaa] mitä tulee edelliseen hallituskauteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.49 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä muutamia kommentteja.

Ensinnäkin edustaja, ryhmäjohtaja Marttiselle: Todellakaan keskusta ei kuulu tähän hallitukseen. Me emme hyväksy näin epäoikeudenmukaisia leikkauksia. Pääministeri Orpo myöskin toi esille keskustan ajamia uudistuksia, mutta keskusta ei missään nimessä näitä työmarkkinauudistuksia olisi ajanut tällä tavalla juntaamalla, sanelemalla, ilman neuvotteluja. Vaikka kuinka toivoisitte, että oltaisiin hallituksessa, niin me emme missään nimessä tällaisista toimintatavoista hyväksy. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Tähän edustaja Auton puheenvuoroon EU-vaikuttamisesta: Tuntuu, että ei ole kyllä muu reipastunut kuin tämä yhteisvelan hyväksyminen. Kyllä toivoisi, että tässä kohtaa hallitus tulisi selkeästi kielteiselle linjalle.

Ja vielä, arvoisa puhemies, loppuun: Huolestuttaa näihin EU-vaaleihin ja maatalouspolitiikkaan liittyen. Oikeastaan kysyisin Marttiselta, Autolta ja myöskin pääministeriltä, mitä ajattelette siitä, että monet kokoomuksen eurovaaliehdokkaat ovat valmiita leikkaamaan maatalousta. [Puhemies koputtaa] Onhan tämä Suomen maatalouden kannalta täysin erikoinen linja, joten pyytäisin tähän myöskin kommenttia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

14.51 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palataanpa nyt vielä näihin hyvien SDP:n kollegoiden puheenvuoroihin. Tosiaan 2019 vaalien jälkeen teidän vetämänne hallitus teki erittäin kummallisen päätöksen. Todettiin se, että rahaa on, lisättiin merkittävästi pysyvästi julkisia menoja. Sitten kun kysyttiin, no, milläs tapaa, hyvät kollegat, nämä menot tullaan sitten rahoittamaan, niin todettiin, että no, käydään sitä läpi vähän myöhemmin sitten, eikö vaan. Perustettiin siis iso määrä työryhmiä, jotka vuositolkulla vaan istuivat ja pohtivat, löytyykö ratkaisuita, ja juuri mitään ei siis löytynyt.

Herra puhemies! Todettakoon pöytäkirjaan, että keskusta sinetöi ja hyväksyi tämän vasemmistohallituksen vastuuttoman talouspolitiikan. [Pia Viitanen: Kokoomus hyväksyi! — Välihuutoja] Teidän johdollanne valtiovarainministeri siis rikkoi menokehykset ensimmäistä kertaa 2000-luvulla. Nyt tätä velkaa, mitä on saatu, me maksamme pois ja teemme kaikkemme, jotta talouden suunta saadaan nyt viimein käännettyä. [Pia Viitanen: Mitäs se kokoomus teki?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.52 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt on keskitytty katsomaan edellisiä hallituksia, ja on totta, että sosiaalidemokraattien kanssa me emme saaneet valitettavasti uudistettua työelämää niin kuin olisi pitänyt, mutta niin olisi pitänyt muuten edellisen, Sipilän hallituksen ja sitä edellisen, Kataisen ja Stubbinkin hallituksen tehdä. Nämä ovat kaikki tavoitteita, joita on 20 vuotta yritetty porukalla saada täällä aikaan, ja meidän olisi pitänyt kaikkien pystyä parempaan.

Emme me tätä yhteiskuntaa rakenna sillä, että me katsomme vaan peruutuspeilistä taaksepäin, vaan meidän pitää katsoa eteenpäin. Sen takia me olemme valmiita järkeviä ehdotuksia tukemaan, mutta kyllä sillä on iso merkitys, että me saadaan luottamusta rakennettua tähän yhteiskuntaan, ja siihen kyllä kannustan hallitusta.

Johtajuus ei ole muuten sitä, että arvostellaan edeltäjiä, vaan se on sitä, että näytetään yhdessä joukoille suunta, näytetään suunta, mihin pitää mennä. Erityisesti, niin kuin edustaja Kauma täällä totesi, suomalaiset nuoret tarvitsevat nytten näyn paremmasta tulevaisuudesta — näyn paremmasta tulevaisuudesta — ja se ei tule sillä, että koko ajan luodaan semmoista negatiivista, että ”te teitte näin ja te teitte noin”. Se oli muuten monelta osin mainettaan parempi hallitus. [Puhemies koputtaa] Me esimerkiksi veimme yhdessä Suomen Natoon, [Puhemies koputtaa] me hoidimme korona-asiaa. Antakaa arvo sillekin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

14.53 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minunkin nyt pitää vähän palata tuohon viime kauteen. Tuossa huoleni on, ehkä se on tämän salin yhteinen, ja yritän nyt näyttää yhteistä suuntaa: Olimme Irlannissa maatalousjaoston matkassa tutustumassa ruokavientiin, sen edellytysten kohentamiseen. Ehkä kaikista suurimpana huolena minulle tuli siellä esiin se, miten me turvaamme nykyisen metsä-, paperi- ja saha-teollisuuden viennin. Viime kaudellahan, jossa keskusta oli mukana, kiristettiin turpeen verotusta ja romutettiin turvekoneita. Nyt nämä turvekoneet on tosiaan osittain romutettu, ja se turpeen käyttämättä jättäminen on suuri riski meidän puu-, paperi- ja metsäteollisuudelle. [Markus Lohi: Te hallitusohjelmassa kiellätte turpeen!] — Lohi voisi pitää maltin.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

[Puhemies koputtaa] Minä yritän näyttää yhteistä suuntaa, ja sinä, joka sitä äsken vaadit, alat heti kukkoilemaan. [Puhemies koputtaa] Edustaja Hoskonen voisi kommentoida asiaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: No niin, otetaanpa sitten kaikki rauhallisesti. [Naurua] — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

14.55 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän nyt olisi syytä nimenomaan katsoa tulevaisuuteen ja miettiä niitä tulevaisuuden kestäväää kasvua luovia toimia, ja kyllähän esimerkiksi vihreällä eduskuntaryhmällä vaihtoehtobudjetissa on ollut niitä vaihtoehtoja, joilla sekä saadaan taloutta tasapainotettua että myös sitten varmistetaan se, että lapsilla ja nuorilla on hyvät kasvun edellytykset ja saadaan tuotettua kestävyysmurrosta, joka rakentaa sitä tulevaisuuden kilpailukykyä.

Hallituksen toimista todellakin tulee paljon palautetta, erityisesti tästä epäoikeudenmukaisuudesta ja siitä, että nämä säästötoimet kohdistuvat todella vahvasti heikoimmassa ja haavoittuvimmassa asemassa oleviin. Jo tilastojenkin perusteella lapsiperheköyhyys tulee lisääntymään, ja on varsin vaikea ymmärtää, kuinka se olisi järkevää taloudenpitoa missään olosuhteissa, että viedään lapsilta ja nuorilta hyvän elämän ja tulevaisuuden eväitä. Kyllä hallituksen pitäisi ottaa tämä kritiikki vakavasti ja myös miettiä näitä vaihtoehtoja, mitä tälle kaikelle on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

14.56 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, hallitus on saanut paljon aikaan vuodessa. Orpon hallituksen leikkauslistat ovat melkoiset: Eläkeläisten verotusta kiristetään. Työttömyysturvasta leikataan. Ammatillisesta koulutuksesta leikataan. Opiskelijoiden asumistuesta leikataan. Maksuton toinen aste romutetaan. Ikäihmisten hoivasta leikataan. Hoitoonpääsyä heikennetään hoitotakuuta huonontamalla ja karsitaan sairaalaverkosta. Leikkauslistojen lisäksi korotetaan vielä arvonlisäveroä historian suurimmalla kertakorotuksella.

Leikkauspolitiikasta huolimatta velka edelleen vain kasvaa. Panostukset kasvuun ja työllisyyteen taitavat jäädä uupumaan. Hallituksen säästölistat tuntuvat hyvin vahvasti varsinakin pienituloisten arjessa. Hallituksen esityksiä tarkasteltaessa ei voi tulla kuin johtopäätökseen, että tämä talouden tasapainottaminen jakautuu epäoikeudenmukaisesti. — Eikö niin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

14.57 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lohi piti hyvän puheenvuoron ja kehotti katsomaan eteenpäin eikä niinkään peruutuspeilistä taaksepäin, ja näin se on. Ei todellakaan toisia syyttelemällä asiat parane.

Esitänkin nyt kysymyksen pääministeri Orpolle. Katson taloutta eteenpäin ja niitä mahdollisuuksia, mitä Suomelle ja Euroopalle avautuu siinä vaiheessa, kun Ukrainaan saadaan rauha. Se aika koittaa. Emme tiedä, koska se koittaa, mutta se voi koittaa hyvinkin pian. Tilanteet saattavat muuttua hyvinkin yllättävillä tavoilla — emme tiedä. Mutta se on varmaa, että kun rauha koittaa, niin jälleenrakennus alkaa, merkittävät investoinnit alkavat, ja toivottavasti ne alkavat venäläisten jäädytetyillä varoilla, joita on maailmalla satoja miljarde-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

ja. Minkälaisia mahdollisuuksia tämä avaa suomalaiselle viennille, teollisuudelle ja yrittämiselle ja investoinneille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.58 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa kun turpeesta tuli puhetta, niin kyllähän ihmetystä herätti jo tuo Orpon hallituksen ohjelma, jossa todetaan, että fossiilista polttoaineista sähkön ja lämmön tuotannossa tullaan luopumaan viimeistään 2030-luvulla. [Jenna Simulan välihuuto] Ministeri Mykkänen myöskin totesi, että hallitus ajaa polttoturpeen käytön alas vuosikymmenen loppuun mennessä.

Nyhtämällä me keskustasta viime syksynä jo esitimme esimerkiksi turpeen energiaveron huojennusta, mutta se ei kokoomukselle ja perussuomalaisille jostain syystä sitten täällä täysistunnon äänestyksessä kelvannut. Onko tässäkin takana sitten joku näitä Euroopan unionin ilmastotavoitteita tai muita? Se olisi ihan hyvä tietysti pääministeriltä myöskin kuulla, että miksi hallitus kohtelee turvetta tällä tavalla. Sehän on hyvä kotimainen, toimitusvarma polttoaine, jonka käyttöä pitäisi ilman muuta tässä tilanteessa pikemminkin lisätä kuin vähentää, ja siksi tämä hallituksen linja tuntuukin aivan erityisen oudolta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

14.59 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kun täällä hallitusta muutamissa puheenvuoroissa moitittiin hallituksen ympäristö- ja luontopolitiikan osalta, mutta aiemmin sitä on enemmän vedetty ideologia edellä, niin pääministeriltä lyhyesti kysyisinkin, että eikö niin, että tämä hallitus toteuttaa maalaisjärkistä ympäristö- ja luontopolitiikkaa, joka muun muassa huomioi vaikutukset sosiaaliseen ja taloudelliseen toimintaan [Maria Ohisalon välihuuto] sekä ottaa huomioon myös suojelutoimenpiteiden tehokkuuden, vaikuttavuuden ja paikallisen hyväksyttävyyden? — Kiitos. [Maria Ohisalo: Huh huh!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja pääministeri Orpo, noin kolme minuuttia.

15.00 **Pääministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Tästä eteen- ja taaksepäin katsomista: Yritin ensimmäisestä puheenvuorostani kaksi kolmasosaa käyttää eteenpäin katsomiseen, mutta koen asialliseksi kuitenkin vastata näihin velkaantumissytyksiin. Nimitäin jos olisi sosiaalidemokraattisella johdolla jatkettu ja sillä politiikan linjalla, niin velkaa otettaisiin tänä vuonna miljardeja enemmän. Kyllähän niillä miljardien säästöillä joku vaikutus on. Ja vielä nyt peräänkuulutan jälleen kerran sitä, että kun SDP:stä yksi kerrallaan — saatiin oikein mallinäyte siitä — joka ainut tai ainakin ensimmäiset 20 säästökohdetta haukuttiin, niin kun SDP on luvannut sen oman yhdeksän miljardin vaihtoehdonsa, niin jokaiselle säästölle, jonka te otatte pois hallituksen listalta, pitää löytää korvaava säästö, [Timo Heinonen: Ei nyt saivarrella!] ihan jokaiselle. Te olette lupautuneet siihen, että Suomi ei joudu liiallisen alijäämän menettelyyn. Kun te olette olleet samaa mieltä siitä, että yhdeksän miljardin säästöt on oikea luku, niin teillä on valtava urakka, kun teidän pitää jokaiselle teidän hylkäämällemme säästölle löytää joku vastinpari. Onnea matkaan, onnea matkaan.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Mutta edelleen tulevaisuudesta: Minä uskon vakaasti siihen, että käänne on tulossa. Ukrainan sota loppuu jonain päivänä, niin kuin täällä edustaja Kiuru totesi. Me ollaan siellä mukana. Me autetaan nyt jo meidän yrityksiämme valmistautumaan tilanteeseen. Itse osallistun Saksassa Ukrainan jälleenrakennuskonferenssiin kuukauden päästä, ja samaan aikaan nämä meidän panostuksemme teknologiaan, innovaatioihin, tutkimukseen ja tuotekehitykseen, tuhat tohtorikoulutettavaa, panostukset tekoälyyn — 300 miljoonaa hallitus käyttää laskentakapasiteetin vahvistamiseen, joka antaa meille ihan mielettömiä mahdollisuuksia — me voidaan hyödyntää näitä niin, että esimerkiksi viimeisten arvioiden mukaan, jos me hyödynnämme tekoälyä oikein, me voidaan saavuttaa 20—25 miljardin bruttokansantuotteen lisäys kymmenessä vuodessa. Se voi auttaa meitä ratkaisemaan meitä tällä hetkellä piinaavia ongelmia sosiaali- ja terveystalouden uudistamisessa ja järjestämisessä. Me voidaan uudistaa vaikka meidän luvituskäytäntöjämme hyödyntämällä tekoälyä. Se antaa mielettömiä mahdollisuuksia julkisen hallinnon tehostamiseen, yritysten kansainvälistymiseen. Meillä on, kuulkaa, mahdollisuuksia.

Pistetään perusasiat kuntoon, velkaantuminen kuriin, vaikka kuinka paljon sitä vastustettaisiin. Tehdään työmarkkinauudistukset, vaikka kuinka paljon lakkoiltaisiin. Ne ovat välttämättömiä. Tehdään sosiaaliturvasta yhdessä verotusuudistusten kanssa sellainen, että työtä kannattaa ottaa vastaan. Panostetaan peruskouluun, annetaan tulevaisuudenuskoa ja, kyllä, huolehditaan ilmastonmuutoksen torjunnasta ja luontopolitiikasta. [Vihreiden ryhmästä: Miten?] Luontoa suojellaan enemmän tänä vuonna kuin viime vuonna. Me teemme lisää sen päälle, mitä teidän hallituksenne teki viime kaudella. Me teemme ihan oikeita asioita. Ja sitten vielä turvallisuus ja maanpuolustus: kaiken säästämisen keskellä me pidämme huolta isänmaan ja suomalaisten turvallisuudesta. [Oikealta: Juuri näin!] Kyllä tässä voi olla myöskin ylpeä siitä, mitä ollaan tekemässä. Melu on kovaa, mutta me menemme eteenpäin, ja minä uskon, että parempi tulevaisuus [Puhemies koputtaa] syntyy näillä eväillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.04.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.50.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aikaisemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 3. Pieni hetki... — No niin, nyt päästiin puhujalistaan. Elikkä jatketaan keskustelua. Ensimmäisen puheenvuoron on varannut edustaja Ohisalo. Poissa. — Edustaja Suhonen.

16.51 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä, kun nyt käsitellään hallituksen vuosikertomusta, tuon erittäin tärkeän viestin suoraan kentältä. Sieltä, missä hallituksen pakkokeinot sattuvat niihin tunnollisiin pienipalkkaisiin työntekijöihin.

”Hei! Nyt, kun suurin järkytys ja pettymys on hieman tasaantunut, uskallan kirjoittaa.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Teen siis osa-aikatyötä 30 tuntia viikossa koulunkäynninohjaajana. Hyvin harvalla ohjaajalla on täysi työaika. Täyden työajan saaminen on melkein kuin lottovoitto. Nykyinen hallitus ei selvästikään tiedä, mitä ohjaajat tekevät työkseen, paljonko siitä maksetaan ja kuinka suuri merkitys sovitellulla päivärahalta on arkeen.

Jokainen osa-aikainen ohjaaja on kokoaikatyön hakijana työvoimatoimistossa, jos mie-
lii saada soviteltua päivärahaa. Työvoimatoimisto pitää huolen, että kriteerit täyttyvät. Itsekin olen ollut kokoaikatyön hakijana reilut 10 vuotta, ja yhtäkään kokoaikaista työpaikkaa ei ole tarjottu. Olen kysynyt lisätunteja monta kertaa työnantajalta. Opettajien sijaisuuksia olen epäpätevänä saanut tehdä.

Nyt, kun hallitus meni muuttamaan osa-aikatyöläisille maksettavia korvauksia, täytyy sanoa, että nyt lähti viimeinenkin pohja pois tällä matalapalkkaisella alalla. Näiden muutoksien vuoksi kovinkaan moni ei saa työttömyyskassasta enää mitään. Sillä rahalla, min-
kä sieltä ennen sain, sai maksettua monta laskua ja turvattua perheensä elantoa. En jaksa ymmärtää, mihin tämä päätös perustuu. Ymmärtääkö nykyinen hallitus, mukaan lukien opetusministeri, mitkä koulunkäynninohjaajien työtunnit ovat, mikä vastuu meillä on, ja mitä tapahtuu, kun me kyllästymme olemaan palkkakuopassa? Mitä tapahtuu niille oppilaille, jotka tarvitsevat aikuisen jatkuvaa tukea selviytyäkseen koulupäivästä? Entäpä esimerkiksi diabetesta sairastavan lapsen lääkityksistä tai oikeanlaisen ravinnon saannista huolehtiminen? Onko meillä oikeasti varaa polkea yksi ammattikunta maanrakoon? Mitä otsikoita luemme sen jälkeen iltapäivälehdistä, kun yksi ammattiryhmä ei enää jaksa työskennellä alipalkattuna kouluissa?

Ero arjessa selviämiseen on iso. Tammikuussa sain vielä lähemmäs 220 euroa soviteltua päivärahaa, ja huhtikuussa se on puhdas nolla. Ei motivoi, ei. Enää ei jaksa edes ajatella tekevänsä työtä rakkaudesta lajiin. Alkaa olla se rakkaus loppuun katsottu. Toivottavasti asialle voi tehdä jotain.

Koko ammattikunnan puolesta, Anne Turunen.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

16.54 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tähän vuosikertomukseenkin viitaten nähdään, että meillä on paljon vielä parannettavaa tässä puolien pitämisessä EU-asioissa. Kyllä keskustan mielestä EU:sta pitää ottaa kaikki irti Suomen maakuntien ja koko maan elinvoiman lisäämiseksi ja parantamiseksi, ja se, mitä nyt tältä istuvalta hallitukselta odotetaan, on nimenomaan koko Suomesta huolehtimista, kaikista alueista huolehtimista.

Arvoisa rouva puhemies! Hieman hämmästelini tänään, kun tässä käytiin tätä asiakohtaa aiemmin läpi, että perussuomalaisten osalta hieman arvosteltiin, että keskusta on pitänyt tätä itäistä Suomea paljon esillä. Kyllä, arvoisa rouva puhemies, varmasti tulemme pitämään sitä jatkossakin, koska kyllä hallituksen politiikassa on Itä-Suomen asia jäänyt lähinnä näitten juhlapuheitten tasolle, kun nyt nimenomaan pitäisi kaikin tavoin tukea etenkin tätä Venäjän-rajaa vastaisen Itä-Suomen pärjäämistä, ja näissä oloissa siinä on lopulta kyse koko isänmaan turvallisuudesta.

Arvoisa rouva puhemies! Parlamenttivaalien äänestys on alkanut, ja kun tätä vuosikertomusta lukee, niin kyllä sieltä käy varsin hyvin selville myöskin se, että meillä suomalaisilla on tarpeeksi tekemistä omien talous-, työttömyys- ja velkaongelmien ratkaisemiseksi, ja sen vuoksi meille keskustalaisille ei tämä uusi yhteisvelka, uudet tukipaketit, sovi. Toi-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

von, että myös hallitus muuttaa kantaansa selkeästi kielteiselle linjalle tämän yhteisvelan suhteen.

Ja lopuksi, arvoisa rouva puhemies: Kaikki yritykset EU:n puuttumiseksi Suomen metsien ja muiden luonnonvarojen käyttöön täytyy päättäväisesti torjua. Niin kuin tähän vuosikertomukseenkin viitaten tiedetään, mikä on luonnonvarojen, metsien, merkitys meille suomalaisille, niin on ehdottomasti tämä päätösvalta pidettävä täällä kotimaassa, koska kyse on samalla myös meidän suomalaisten omaisuudensuojasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

16.56 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Olemme käsittelemässä hallituksen vuosikertomusta vuodelta 2023. Se kertoo karua kieltä hallituksen luontopolitiikasta. Vuosikertomuksessakin todetaan, että Suomen luonnon monimuotoisuuden kehityssuunta on edelleen heikkenevä. Luontopaneelin viime vuoden lopulla julkaistun raportin mukaan Suomen luontotyypit, etenkin metsäiset luontotyypit, ovat edelleen heikentyneet 2000-luvulla. Mutta mikä on hallituksen johtopäätös? Koko vuosikertomuksesta ei löydy yhtään toimea luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Tai löytyy sieltä EU:n ennallistamisasetus, mutta senkin hallitus päätti tämän vuoden puolella kaataa. Vuosikertomuksessa todetaan, että ”Suomen kantojen mukaisesti ennallistamisasetuksen tavoitteita on osin kohtuullistettu ja sovitettu Suomen olosuhteisiin” ja edelleen, että ”Suomen kantojen mukaisesti asetusta jätetään jäsenmaille liikkumavaraa ennallistamisasetuksen toimeenpanoon” ja vielä sekin, että ”toimeenpanon keinojen valinnalla voidaan vaikuttaa merkittävästi asetuksen vaikutuksiin, mukaan lukien erityisesti taloudelliset vaikutukset”.

Ilman uskottavaa sääntelyä ennallistamisessa ei Suomi eikä EU voi saavuttaa tavoitteitaan luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta ja luontokadon pysäyttämisestä. Tätäkin vasten on käsittämätöntä, että Suomi Orpon hallituksen johdolla on ottanut vastuulleen luonnontilan parantamiseen tähtäävän EU-lainsäädännön torppaamisen. Suomen kansa sentään ymmärtää suomalaisen luonnon arvon ja kantaa sen tilasta vastuuta. Kyselyn mukaan 70 prosenttia suomalaisista kannattaa ennallistamisasetusta. Edes tämä ei näytä hallitusta kiinnostavan.

Arvoisa puhemies! Toisena esimerkkinä nostan vesiensuojelun. Varsinkin näillä helteillä moni meistä haikailee veden äärelle. Puhtaat vedet ovat suomalaisen luonnon sinistä kultaa. Ihmistoiminnan seurauksena vedet ovat kuitenkin monin paikoin tummuneet, samentuneet tai muuttuneet levänvihreiksi. Hallitus puhuu kauniisti vesiensuojelusta, mutta on päättänyt leikata sen rahoituksesta kaksi kolmannesta. Erittäin huolestuttavaa on, että hallitus on myös tietoisesti laistamassa vesiensuojelusitoumuksista. EU:n vesiputedirektiivin ja Suomen vesienhoidon alkuperäinen tavoite oli saavuttaa vesistöjen vähintään hyvä tila vähintään vuoteen 2015 mennessä. Suomi on jo joutanut aikataulusta, ja tavoite on siirtynyt vuoteen 2027. Ja nyt hallituksen johdolla ollaan valmistelemaan lakimuutoksia, joiden nojalla vesienhoidon ympäristötavoitteista ja vuoden 2027 takarajasta voitaisiin edelleen lipsua. Hallituksen pyrkimys heikentää vesiputedirektiiviä osoittaa, ettei se ota vesiensuojelua vakavasti.

Myös EU:n ennallistamisasetuksen kaataminen on isku vesiensuojelulle. Keskustelu ohjattiin Suomessa tarkoitushakuisesti metsiin, vaikka todellisuudessa luonnon ennallistaminen koskisi ennen kaikkea vesiä ja kosteikkoja. Se tarkoittaa vaelluskalojen palauttamista, puhtaampia rantavesiä, vähemmän rehevöitymistä ja vesien tummumista, vähemmän sini-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

levää. Vastuu Suomen vesien puhtaudesta on yksin meillä suomalaisilla. Vesienhoidon tavoitteista ja aikataulusta on pidettävä kiinni, ja ennen kaikkea kuormitus vesistöjen valuma-alueelta on saatava kuriin.

Arvoisa puhemies! Sama riittämättömyys koskee hallituksen ilmastopolitiikkaa. Suomen ilmastopaneeli on todennut, että hallitusohjelma ja hallituksen budjetti eivät riitä saavuttamaan Suomen ilmastotavoitteita. Kuten hallituksen vuosikertomuksessakin lukee, hallitustenvälisen ilmastopaneelin vuonna 23 julkistetun kuudennen synteesiraportin mukaan ihmisten toiminta on aiheuttanut ennennäkemättömän laajoja ja nopeita muutoksia ilmastossamme. Euroopasta on tullut maailman nopeimmin lämpenevä maanosa, ja vaikutukset näkyvät myös Suomessa. Parhailtaan elämme ennätyskellisen kuumaa toukokuuta. On vastuutonta, että hallitus tässä tilanteessa ja ilmastotavoitteista huolimatta lisää omilla toimillaan Suomen päästöjä muun muassa laskemalla polttoaineen verotusta. Lisäksi hallitus leikkaa kaikkein tehokkaimmista ilmastotoimista. Esimerkiksi turvapelot tuottavat merkittävästi päästöjä, jopa saman verran kuin liikenne. Niihin ei kuitenkaan haluta koskea.

Arvoisa puhemies! Hallituksen luonto- ja ilmastopolitiikka on täysin riittämätöntä. Siksi vihreät jättivät yhdessä sosiaalidemokraattien ja vasemmistoliiton kanssa välikysymyksen, jossa kysymme seikkaperäisesti, onko hallitus aidosti sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen ja Suomen hiilineutraaliustavoitteeseen ja millaisin konkreettisin, uskottavin toimin. Hallituksen alkutaival ja tämä vuosikertomus osoittavat, että petrattavaa todella riittää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.01 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen vuosikertomus vuodelta 2023. Vuosi 2023 oli vaalivuosi, jolloin osa vuodesta menttiin ei-poliittisen toimitusministeristön johdossa, ja alkuvuonna vallassa oli vielä Marinin hallitus. Vuotta leimasi jatkuva epävakaa geopoliittinen tilanne. Lisäksi julkisen talouden heikko tilanne oli keskeinen aihe poliittisessa keskustelussa. Vuonna 2023 Suomen bruttokansantuote supistui yhdellä prosenttiyksiköllä. Konkurssien määrä kasvoi 25 prosentilla edellisvuoteen verrattuna, ja konkurssiin haettiin reilut 3 300 yritystä, mikä on enemmän kuin vuonna 2009 finanssikriisin aikana.

Orpon hallitus lähtikin heti määrätietoisiin toimiin, joilla velkakehitys saataisiin vakautettua ja EU:n liiallisen alijäämän menettely vältettyä. Kesäkuussa 2023 nimitetty pääministeri Orpon hallitus asetti hallitusohjelmassaan seuraavat keskeiset talous- ja finanssipolitiikan tavoitteet: Julkisen talouden velkasuhde vakautetaan ja sen jälkeen käännetään yli-vaalikautisessa tarkastelussa pysyvästi alenevalle uralle. Pitkän aikavälin tavoite on pohjoismainen talouskasvu ja velan suhde bruttokansantuotteeseen. Julkisen talouden rahoitusasema kohenee siten, että julkisen talouden alijäämä on korkeintaan yksi prosentti suhteessa bruttokansantuotteeseen vaalikauden aikana eli vuoteen 2027 mennessä. Työllisyys- ja kasvutoimilla tavoitellaan 100 000:ta uutta työllistä. Pidemmällä aikavälillä tavoitteena on nostaa työllisyysaste 80 prosenttiin. Työllisyys- ja kasvutoimet yhdessä suorien sopeutustoimien kanssa luovat edellytykset julkisen talouden tasapainottumiselle vuonna 2030.

Julkista taloutta koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi pääministeri Orpon hallitus sitoutuu hallitusohjelmassaan toimenpidekokonaisuuteen, joka vahvistaa julkista taloutta pysyvästi noin kuudella miljardilla eurolla vuoden 2027 tasolla. Julkisen talouden menoja

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

sopeutetaan hallituksen päätöksiin nettomääräisesti noin neljällä miljardilla eurolla vuoden 2027 tasolla. Osana sopeutustoimia hallitus on linjannut rakennepoliittisista toimista, joilla tavoitellaan julkisen talouden vahvistumista noin kahdella miljardilla eurolla. Hallitusohjelmassa sovittujen sopeutustoimien lisäksi hallitus linjasi keväällä 2024 uudesta noin kolmen miljardin sopeutuksesta.

Hallitus teki vuonna 2023 lukuisia julkista taloutta vahvistavia toimia. Esimerkiksi eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistukset jäädytettiin koko hallituskaudeksi.

Oppositio vastusti pitkälti kaikkia sosiaaliturvaan tehtyjä muutoksia mutta ei kyennyt esittämään omia realistisia ratkaisujaan, joilla julkista taloutta saataisiin vakautettua ja työllisten määrää lisättyä. Demarit eivät ole vielä kukaan esittäneet oman vaihtoehtobudjettinsa työllisyysvaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Yhteiskuntaa haastoivat ja haastavat edelleen myös syntyvyyden lasku, [Puhemies koputtaa] oppimistulosten heikkeneminen ja liikkumattomuus lukuisine haittoineen. Etenkin kahteen jälkimmäiseen ongelmaan hallitus on lähtenyt hakemaan ratkaisuja peruskoulupanostuksilla [Puhemies koputtaa] ja Suomi liikkeelle -ohjelmalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyydän edustajaa siirtymään puhujakorokkeelle.

Yksi lause. — Kokonaisuudessaan voidaan todeta, että nykyhallitus toimii vastuullisesti ja välittäen hallitusohjelman linjauksien mukaisesti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kolme minuuttia on se paikalta pidettävien puheenvuorojen mitta. — Sitten edustaja Kiljunen, poissa. Edustaja Mäenpää.

17.05 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät miehet ja naiset! Meillä on täällä tänään lähetekeskustelussa hallituksen vuosikertomus 2023. Aivan alkuun on todettava se, että kesken vuoden huhtikuussa käytiin eduskuntavaalit ja alkuvuosi menttiin sosiaalidemokraattisen pääministeri Sanna Marinin komennossa. Kesäkuussa aloitti uusi, pääministeri Petteri Orpon johtama hallitus, jonka muodostavat kokoomus, perussuomalaiset, RKP ja kristillisdemokraatit. Tämä viitekehys on syytä ymmärtää kertomusta käsitellessä.

Hyvät kollegat! Puolustusvaliokunnan jäsenenä ajattelin tehdä muutaman huomion turvallisuuspoliittisista sopimuksista ja päätöksistä.

Suomestahan tuli Pohjois-Atlantin puolustusliitto Naton täysjäsen 4.4.2023. Olemme olleet siitä lähtien 5 artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä. Tapahtuma, jota tulevat sukupolvet opiskelevat aivan varmasti historiankirjoista.

Kertomusvuonna annettiin Nato-jäsenyyteen liittyvien sopimusten ja määräysten voimaan saattamista koskevia hallituksen esityksiä. Ehkä merkittävin näistä oli joukkojen asemaa koskevat kansainväliset sopimukset eli niin sanottu Nato-sofa. Se määrittää sopimusosapuolten joukkojen oikeudellista asemaa näiden oleskellessa toisen sopimusosapuolen alueella. Yksityiskohtiin kuuluu muun muassa sopimista aseenkanto-oikeudesta, tuomiovallan käytöstä ja vahingonkorvausoikeudesta.

Toinen merkittävä turvallisuuteen liittyvä oli Yhdysvaltojen kanssa joulukuussa 2023 allekirjoitettu DCA-puolustusyhteistyösopimus. Määräykset tässä perustuvat pääasiassa juuri Nato-sofaan, mutta siinä myös täydennetään ja nykyaikaistetaan niitä joiltain osin.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Euroopan unionin tasolla puolustusyhteistyö taas on syventynyt ammustuotantoasetuksen ja yhteishankinta-asetuksen kautta. Kotimaisen puolustusteollisuuden kerrotaan osallistuneen vuonna 2023 menestyksellisesti Euroopan puolustusrahaston järjestämiin hakuihin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama yleinen huomio: Suomen vahva tuki Ukrainalle jatkui kertomusvuonna 2023. Maamme osallistui EU:n asettamien Venäjään kohdistuvien pakotepakettien valmisteluun ja toimeenpanoon. Yhdysvaltojen lisäksi yhteistyö luonnollisten liittolaistemme Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa oli tiivistä.

Näihin huomioihin päättäen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.09 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän ison salin päätökset ovat jatkumoa. Täällä päätetään ihmisten asioista, lakien säätämisestä, valtion varojen ja velkojen huolehtimisesta. Tämä jatkumo ei pysähdy vaalikausien välissä, ja sen vuoksi joudumme myös katsomaan, mitä edellinen hallitus on tehnyt. Kyse ei ole vanhojen asioiden kaive-
lusta vaan siitä, että edellisen hallituksen päätökset vaikuttavat myös tähän kauteen.

No, palaanpa edellisen hallituksen toimiin — suunta oli seuraava. Poiminta Ylen uutisesta syyskuulta 21, jonka otsikko meni näin: ”Valtion menoja lisättiin koronakulujen lisäksi.” Ja juttu jatkuu seuraavasti: ”Valtion ja kuntien menot jatkavat kasvuaan. Menot ovat tänä vuonna kolme miljardia euroa viime vuotta suuremmat, vaikka pahin koronakriisi näyttää jo hellittävän.”

Arvoisa oppositio, te kasvatitte menoja, mutta unohditte rakenteelliset uudistukset. Keskusta jakaa nyt todistuksia ja arvosanoja tälle hallitukselle ja vaatii, ettei oteta yhteistä velkaa Euroopan unionissa. Itse keskusta oli viime kaudella hyväksymässä velkapakettia. Näinkö äänestäjiä aliarvioidaan? Meillä on nyt kuitenkin vihdoinkin hallitus, joka toimillaan ottaa vakavasti tämän valtion vaarallisen velkaantumisen, ja rakenteellisilla toimilla rakentaa Suomeen kasvua ja työllisyyttä.

Keskiössä on työ ja turvallisuus. Esimerkkinä liikenne- ja viestintäministeriössä turvallisuus, sotilaallinen liikkuvuus ja talouskasvun edellytykset ovat prioriteettilistan kärjessä. Edellisen sosiaalidemokraattisen liikenne- ja viestintäministerin aikaan Väyläviraston investoinnit muun muassa Lappiin — no, niitä ei juuri ollut. Ja esimerkiksi Liikenne 12 -parlamentaarisessa työryhmässä ei ollut yhtään Lapin edustajaa. Vt 21 eli Neljän tuulen tie on elämänlanka Pohjois-Atlantille. Meni aika monta vaalikautta, että liikenne- ja viestintäministeriössä tartuttiin tämän tien parantamiseen tosissaan, nyt näin tapahtuu. Eli vahvistetaan Suomen huoltovarmuudelle ja sotilasliikenteelle, sotilasliikkuvuudelle tärkeitä yhteyksiä Pohjois-Norjaan ja Jäämerelle. Itämerellä on jo nyt nähty todella huolestuttavia tapahtumia, ja meillä on oltava huoltovarmuuden kannalta tärkeä reitti Pohjois-Atlantin satamiin.

Teollisuuden investointien verokannustin on hyvä esimerkki hallituksen kannustavasta politiikasta. Tarvitaan työtä ja toimeentuloa, jotta voidaan myös tarjota tukia ja kannustusta huonommin pärjääville.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

17.12 **Marko Asell sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen vuosikertomus, ja tässä on hyvä tilaisuus pohtia myös hallituksen politiikan suuntaa ja sen vaikutuksia maamme tulevaisuuteen. Valitettavasti on todettava, että hallituksen nykyinen linja ei luo kasvua eikä rakenna luottamusta tulevaisuuteen. Päinvastoin se kärjistää vastakkainasettelua ja lisää tuloeroja yhteiskunnassamme.

Ensinnäkin hallituspuolueiden puheet velkaantumisen taittamisesta ovat menettäneet uskottavuutensa. Vaikka hallitus on tehnyt merkittäviä leikkauksia, velkaantuminen ei ole taittumassa. Samaan aikaan rahat valuvat hyvätulaisia suosiviin veronkevennyksiin, mikä vain pahentaa tuloeroja ja heikentää yhteiskunnan koheesiota.

Hallituksen leikkauksiin ja työehtojen heikennyksiin perustuva politiikka on osoittautunut kestäättömäksi. Tämä linja on johtanut työllisyyden heikkenemiseen, kun hallituksen toimet eivät ole tukeneet kestävä kasvua ja työllisyyttä. Esimerkiksi rakennusalan kriisiin ei reagoitu ajoissa, mikä on johtanut kymmenientuhansien työpaikkojen menetykseen, ja hallituksen lupaamat 100 000 uutta työpaikkaa ovat jääneet puheiden tasolle.

Hallituksen politiikka on ajanut työmarkkinat kaaokseen. Kasvutoimien laiminlyönti ja sanelupolitiikka ovat johtaneet tilanteeseen, jossa työmarkkinoiden toiminta on häiriintynyt. Aidot kasvutoimet koostuvat pitkälti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostuksista, joista laki hyväksyttiin sosiaalidemokraattien aloitteesta jo viime kaudella. Hallitus on kuitenkin jättänyt nämä toimet taka-alalle.

Arvoisa puhemies! Leikkauspolitiikka iskee pahiten jo valmiiksi heikossa asemassa oleviin, ja veropolitiikka suosii jo valmiiksi hyvätulaisia. Tämä johtaa tuloerojen kasvuun ja palveluiden saannin heikkenemiseen hyvinvointialueella, mikä puolestaan eriarvoistaa terveydenhuoltoa. Asiantuntijat ovat varoittaneet leikkausten kasautumisesta samoille ihmisille, mutta hallitus ei ole teettänyt kokonaisarviota leikkausten vaikutuksista.

Hallituksen leikkaukset perheille luovat näköalattomuutta ja pahoinvointia sekä syventävät sosiaalisia ongelmia. Tämä näkyy erityisesti lasten ja nuorten elämässä lisäten osattomuutta ja mielenterveysongelmia, vaikuttaen oppimiseen ja tulevaisuuden työllisyyteen. Nämä ongelmat voivat osaltaan ruokkia esimerkiksi jengiytymistä.

Koulutusleikkaukset ja erityisesti aikuiskoulutustuen lakkauttaminen pahentavat työvoimapulaa ja hankaloittavat tulevaa kasvua sekä yritysten mahdollisuuksia investoida. Tämä on lyhytnäköistä politiikkaa, joka vaikeuttaa maamme kilpailukykyä pitkällä tähtäimellä.

Ilmastopolitiikassa hallitus katsoo peruutuspeiliin eikä jaa edeltäjänsä kunnianhimoa. Vihreän siirtymän tukeminen ja vahva ilmastopolitiikka olisivat pitkällä tähtäyksellä myös taloudellisesti kannattavampia ja loisivat uusia vientimarkkinoita yrityksillemme.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme politiikkaa, joka rakentaa yhteiskunnan luottamusta, tukee kestävä kasvua ja kaventaa tuloeroja. On aika kääntää suunta, investoida tutkimukseen ja kehitykseen, tukea perheitä ja koulutusta sekä luoda kestävämpi ja oikeudenmukaisempi tulevaisuus kaikille suomalaisille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

17.16 **Markku Siponen kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Otin tämän puheenvuoron tuossa kommentoidakseni muutamia aiempia, lähinnä perussuomalaisen puheenvuoroja.

Ensinnäkin tuossa tuotiin äsken esille se, että hallitus on pystynyt tämän velkakehityksen vakauttamaan tai velkakehityksen vakauttaminen on tavoitteena. Muistelen, että en-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

nen vaaleja nykyiset hallituspuolueet puhuivat siitä, että velkaantuminen lopetetaan, nyt puhutaan velkaantumisen vakauttamisesta, mutta valitettavasti, kun lukuja katsoo, näyttää, että vakauttaminenkaan ei onnistu tai ainakin se vakauttaminen ollaan tekemässä hyvin, hyvin korkealle velkaantumisen tasolle, eli 12,7 miljardia tänä vuonna ja noin 50 miljardia koko hallituskauden aikana, millä lyödään kaikki aiemmat ennätykset. Jos tätä halutaan pitää vakauttamisena, niin olkoon sitten se.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, oli tästä kasvusta puhetta. Toinen asia, ehkä vielä vakavampi asia, missä nykyinen hallitus on epäonnistunut, on kasvun tekeminen, kasvutoimenpiteet. Niin kuin on tuotu tässä salissa jo useasti esille, niin oikeastaan mikään muu ei ole tällä hetkellä kasvussa kuin työllisyys ja konkurssit, ja sitä myöten on tämä talouskasvu hukattu. Tietysti on hyvä esittää kovia tavoitteita 100 000 uudesta työllisestä, mutta tällä hetkellä suunta on aivan toiseen suuntaan, ja ollaan ensimmäisen vuoden aikana pystytty päinvastoin tekemään runsaasti lisää työttömiä.

No sitten, arvoisa rouva puhemies, täällä aikaisemmassa puheenvuorossa tuotiin esille, että oppositiosta ei ole esitetty vaihtoehtoa, ei ole esitetty realistista vaihtoehtoa, ja tähän ei pidä paikkaansa. Täällä ollaan parilla edellisellä viikolla ruodittu keskustan talousvaihtoehtoa, ja on pakko sanoa, että ei siitä ole kovin paljon löydetty moitittavaa tai kovin paljon löydetty heikkouksia. Olisin äskeiseltä puheenvuoron pitäjältä kysynyt, kun hän moitti, että ei ole realistista vaihtoehtoa, niin mikä siinä keskustan vaihtoehdossa oli huonoa, koska ei sellaisia ole oikeastaan pystytty tässä salissa tähän mennessä esittämään.

Ja sitten vielä, arvoisa rouva puhemies, loppuun väyläpolitiikkaan ja teiden kunnossapitoon: Tuotiin salissa äsken esille, että nyt on tehty suunnanmuutos tähän teiden kunnossapitoon. Kyllä, todella jos katsotaan lukuja tämän vuoden osalta ja näitten tulevien vuosien osalta, teiden korjausvelka on vuoteen 2028 mennessä kasvamassa peräti 700 miljoonalla eurolla, eli ollaan menossa huonompaan ja huonompaan suuntaan. Tämän hallituksen jäljiltä on jäämässä ilmeisesti yli viiden miljardin euron korjausvelka, mikä on erittäin huolestuttavaa. Se vielä kohdistuu nimenomaan sinne vähäliikenteisempään, alempaan tiiverkkoon, joka ollaan käytännössä nyt jättämässä täysin oman onnensa nojaan.

Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies, kiitoksia keskustelusta ja kiitoksia myöskin tänne. Täällä on vielä seuraajia paikalla. Taitaa olla viimeinen puheenvuoro tänään. — Kiitos kaikille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden valiokuntien on annettava lausunto viimeistään 20.9.2024.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 55/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.04 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa pu-
hemies! Keva on julkisen alan eläkelaitos, joka vastaa kuntien, hyvinvointialueiden, val-
tion, evankelis-luterilaisen kirkon, Kansaneläkelaitoksen ja Suomen Pankin henkilöstön
eläketurvasta. Tällä hetkellä Kevan toiminnan yleinen valvonta kuuluu valtiovarainminis-
teriölle, ja Finanssivalvonta vastaa Kevan sijoitustoiminnan valvonnasta. Jaettua valvonta-
vastuuta voidaan pitää ongelmallisena sekä periaatteellisesti että käytännön näkökulmas-
ta. Se voi aiheuttaa valvontaan rajapintoja, epäselvyyttä ja katvealueita, eivätkä ministeriöt
ole lähtökohtaisesti valvontaorganisaatioita. Myös Finanssivalvonta ja eduskunnan talous-
valiokunta ja sosiaali- ja terveystalvaliokunta ovat pitäneet nykyistä jaettua valvontamallia
ongelmallisena.

Tällä esityksellä Kevan valvonta siirrettäisiin kokonaisuudessaan valtiovarainministeri-
öltä Finanssivalvonnan tehtäväksi, eli Finanssivalvonnan suorittama valvonta laajenisi kat-
tamaan sijoitustoiminnan ohella myös Kevan muun toiminnan. Valtiovarainministeriö ni-
mittäisi kuitenkin edelleen Kevan valtuutetut, vahvistaisi Kevan jäsenyhteisöjen henkilös-
tön eläkemenojen tasaumaksun sekä vastaisi eräistä muista tehtävistä, jotka liittyvät val-
tion, kirkon, Kansaneläkelaitoksen ja Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan hoitoon Ke-
vassa.

Kevasta annettuun lakiin lisättäisiin säännökset Finanssivalvonnan valvontatehtävään-
sä varten tarvitsemista valvonta- ja määräyksenantovaltuuksista. Finanssivalvonnasta an-
nettua lakia muutettaisiin siten, että Finanssivalvonta saisi Kevaan nähden monilta osin
vastaavat valvontavaltuudet kuin esimerkiksi työeläkeyhtiöiden suhteen. Finanssivalvon-
nan valvontamaksuista annetussa laissa säädettyä Kevalta perittävää valvontamaksua ko-
rotettaisiin vastaamaan Finanssivalvonnan laajentuvaa valvontatehtävää. Finanssivalvon-
nan toimintaa rahoitetaan pääasiassa valvottavilta ja muilta maksuvelvollisilta perittävillä
valvonta- ja toimenpidemaksuilla. Jatkossa Kevan maksama valvontamaksu vastaisi koko-
luokaltaan vastaavankokoisten työeläkeyhtiöiden maksuja.

Samalla Kevasta annettuun lakiin tehtäisiin eräitä muita muutoksia. Kevan hallitukselle
ja toimitusjohtajalle asetettuja erityisiä kelpoisuusvaatimuksia ja toimintavelvoitteita tar-
kennettaisiin niin, että ne vastaisivat pitkälti työeläkeyhtiöiden johdolle asetettuja vaati-
muksia ja velvoitteita. Lakiin lisättäisiin myös säännökset Kevan vastuullisesta matemaat-
tikosta lainaten pitkälti työeläkeyhtiöissä toimivia vastuullisia vakuutusmatemaatikkoja
koskevaa sääntelyä. Näiden muutosten ei arvioida käytännössä juuri vaikuttavan Kevan
toimintaan.

Lisäksi Kevasta annettuun lakiin ehdotetuilla muutoksilla mahdollistettaisiin sähköiset
kokoukset Kevan valtuutettujen ja vaalivaliokunnan kokouksissa sekä poistettaisiin laki-
sääteinen velvollisuus asettaa Kevan yhteydessä toimiva työkyvyttömyys- ja kuntoutus-
asioiden neuvottelukunta.

Esityksellä myös luovutettaisiin valtiovarainministeriön, Kirkon eläkerahaston, Kansan-
eläkelaitoksen ja Suomen Pankin velvollisuudesta arvioida viiden vuoden välein laajem-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

min kyseisten tahojen henkilöstön eläkkeiden hoidon kustannustehokkuutta ja laatutasoa. Jatkossa tätä arviointia tehtäisiin suppeammassa muodossa vuosittain.

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella keväällä, ja lausunnonantajat kannattivat laajasti esityksen tavoitteita ja ehdotettuja muutoksia. Valvonnan siirron ja muiden lakimuutosten ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2025. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.08 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Ikosta tämän asian esittelystä. Esityksessä tosiaan ehdotetaan, että Kevan valvonta siirretään kokonaisuudessaan valtiovarainministeriöltä Finanssivalvonnan tehtäväksi. Nykyiselläänhän Kevan toiminnan yleinen valvonta kuuluu Kevasta annetun lain 6 §:n mukaan valtiovarainministeriölle. Kuten tässä esityksessä todetaan, Finanssivalvonnan suorittama Kevan valvonta olisi yleiseltä luonteeltaan laillisuusvalvontaa, sen sijaan esimerkiksi yksittäisten Kevan tekemien eläkepäätösten oikeellisuuden arviointi kuuluisi työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle ja vakuutusosastoille.

Arvoisa puhemies! Esityksessä myös todetaan, että eduskunnan talousvaliokunta ja sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta ovat pitäneet valtiovarainministeriön ja Finanssivalvonnan jaettua valvontavastuuta ongelmallisena. Siksikin on hyvä, että tätä tilannetta nyt tällä hallituksen esityksellä selkeytetään.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluan todeta, että keskusta esitti aiemmin omassa vaihtoehdossaan, että yleensäkin eläkejärjestelmän kestävyyttä parannettaisiin tavoittelemalla korkeampia sijoitustuottoja ja tehostamalla eläkkeiden maksatukseen liittyvää hallintoa. Nyt kun syntyvyyskin on laskenut todella voimakkaasti, niin eläkejärjestelmän kestävyyttä vahvistavia toimenpiteitä kaikkiaan tarvitaan monipuolisesti, vaikka totta kai olennaista tietysti olisi se, että saisimme tähän maahan lisää lapsia, koska sillä on suuri merkitys meidän eläkejärjestelmän kestävyydelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

15.09 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Ollaan tärkeän asian äärellä. Keva on tosiaan Suomen suurin eläkelaitos, suurin eläkevakuuttaja, jolla vakuutettuja on yhteensä 736 000 ja eläkkeensaajia 614 000. Rahastoa Keva on kerryttänyt vuodesta 1988 vuoteen 2017 asti, jolloin sitten rahastosta jouduttiin alkaa maksamaan eläkkeitä. Onneksi toki niitä pääoman tuottoja, ei pääomaa — pääoma kasvaa kaiken aikaa — ja tätä puskurirahastoa on nyt koossa noin 68 miljardia euroa.

Keva maksaa tosiaan omien jäsenyhteisöjensä osalta eläkkeitä 6,7 miljardia vuodessa, valtion eläkkeitä 5,3 miljardia ja kirkon, Kelan ja Suomen Pankin eläkkeitä noin 400 miljoonaa euroa vuodessa, eli kyse on meidän suomalaisten arjessa aivan valtavan tärkeästä toimijasta. Tosiaan on tietysti tärkeää, kun kyse on tällaisesta tärkeästä hyvinvointiyhteiskunnan käytännön toteuttajasta, pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan suomalaisen sovelluksen aivan keskeisestä kulmakivistä, että luottamus Kevan toimintaan, samoin kuin tietysti kaikkien muiden eläkealan toimijoiden toimintaa kohtaan, on kuin suomalainen peruskallio: lujaa. Tässä mielessä valvonnan järjestäminen viimeisen päälle asiallisesti on tietysti tarkoituksenmukaista, jotta tuo luottamus säilyy ja voidaan ajatella niin, että myös

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

tämä sukupolvet ylittävä luottamus eläketurvaan säilyy. Tässä mielessä on varmasti perusteltua, että tehdään näitä muutoksia, joita tässä ministeri Ikonen edellä esitteli.

Haluan myös kiittää ministeriä ja ministeriön lainvalmistelua siitä, että lausuntokierroksella annettu palaute on otettu myös hallituksen esitystä lopulliseen muotoonsa hiottaessa varsin hyvin huomioon. Varmasti ministeriö on valmis myös sitten vuorovaikutuksessa sosiaali- ja terveystieteiden kanssa mietintöä laadittaessa vielä tätä hyvää yhteistyötä niiden asioiden osalta jatkamaan, jos esimerkiksi joitain tällaisia teknisiä huomioita siellä huolellisessa valiokuntakäsittelyssä havaitaan.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla pidän tuota puhemiesneuvoston esitystä oikein perusteltuna.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.12 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että kuntien eläkevaikutuksen valvonta siirtyy Finanssivalvonnalle. Se on ihan järkevää, että tällaiset tärkeät valvontatehtävät osoitetaan yhdelle toimijalle, koska heillä kuitenkin ovat asiantuntijuus ja yhteydet siihen valvottavaan asiaan varmasti parhaat tällä hetkellä. En tarkoita, että se olisi tähän saakka huonoa ollut, ei missään nimessä, vaan sitä, että se laitetaan yhdelle toimijalle, jonka erikoistehtävänä se vain ja ainoastaan on. Sen valvonnan saaminen ja myös yhteyden pitäminen muun muassa Euroopan suuntaan on äärimmäisen tärkeää. Tiedän, että Finanssivalvonnassa tehdään hyvää työtä. Olenhan ollut muutaman kerran talousvaliokunnan jäsenenäkin ja nähnyt, mitä se homma käytännössä siellä on. Tervehdin tätä muutosta erittäin hyvänä ja tervetulleena.

Kun tuossa hallituksen vuosikertomus -asiassa mainitsin aikaisemmin tästä eläkeyhtiöiden tilanteesta, niin rohkenen sen verran sivuta vielä asiaa, että kun luin Helsingin Sanomista Risto Murron haastattelun, niin tuli mieleeni tämän asian yhteydessä, että tämä on erittäin vakava asia, tämä suomalaisten eläkeyhtiöiden tilanne, kun meidän suomalaisen yhteiskunnan tuottavuus on laskenut ja se välittömästi vaikuttaa eläkeyhtiöihin. Koska eläkeyhtiöihin tuleva eläkemaksuvirta pienenee, niin sitten pahimmillaan osakkeiden arvo laskee, ja silloin, kuten Murto tässä omassa puheenvuorossaan sanoi, tämä pitää hoitaa nyt kuntoon, tai sitten Suomesta osakkeiden sijoitusrahat lähtevät ulkomaille. Tämä on yksi ulottuvuus. Tietenkään ei kuulu Finanssivalvonnalle, mutta kyllä vaikka sitten ministerille ja maan hallitukselle varmasti kuuluu.

Toivon, että sekä uusi valvontasysteemi toimii erittäin hyvin että saataisiin tämä eläkevakuutusyhtiöitä koskeva asia kuntoon, koska siinä ei ole eläkeyhtiöissä itsessään vika, vaan tässä salissa on se vika. Meidän pitää luoda tilanne ihan uudeksi, muuten, kun sitten nuoremmat jäävät eläkkeelle, heidän eläketurvansa ei olekaan enää niin hyvässä turvassa kuin miltä tällä hetkellä näyttää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.14 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Katson, että valvonnan siirtäminen valtiovarainministeriöltä Finanssivalvontaan on minusta perusteltu myös Kevan osalta, kuten tässä nyt esitetään. Tästä lakiesityksestä oli lausuntokierros, ja silloin lausuntokierrokselle lähteneessä versiossa oli kuitenkin muutama periaatteellinen väärinkäsitys. En ole nyt ehtinyt, pahoittelen sitä, tarkistamaan, onko ne tässä matkan varrella lausuntojen perusteel-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

la korjattu. Toivottavasti on, ja jos sitten on niin, kuten edustaja Auttokin tuossa totesi, että valiokuntakäsittelyssä käy ilmi, että sinne on jäänyt vielä joitakin ongelmia — sanotaan, että lakipykälä — jotka eivät tunnista Kevan erityistä roolia, esimerkiksi sitä, että kyseessä ei ole eläkeyhtiö, niin on tärkeää, että kun tämä ei ole puoluepoliittinen tai hallitus—oppositio-kysymys, niin sitten valiokunnan käsittelyssä ne vain korjataan.

Siinä lausuntokierrokselle lähteneessä versiossahan oli pari semmoista asiaa, jotka, voi sanoa, vaativat erityisen huomion. Yksi niistä on se, että kirjanpito- ja tilinpäätöskäytännössä tulee huomioida Kevan erityinen luonne. Keva ei ole kirjanpitovelvollinen kirjanpitolain mukaan, vaan Keva noudattaa kirjanpitolakia soveltuvien osin. Ja on erityisen tärkeää, että kun Kevassa on sijoitusomaisuus kirjattu aina taseeseen käypään arvoon ja silloin se antaa muuten mahdollisimman oikean tiedonkin aina tilinpäätöshetkellä siitä, mikä on vaikkapa rahaston suuruus ja mikä on tilinpäätöksen oikea tulos, niin se jatkossakin voitaisiin tehdä näin, niin kuin tähänkin saakka. Eikä sille ole sinänsä mitään estettä, kunhan vain tässä laissa ei tavallaan vahingossa lähdetä sitä sekoittamaan.

Kysehän ei ole Kevassa tosiaan vakuutustoiminnasta siinä mielessä, kun siellä luonnoksessa, joka lähti lausunnolle, oli viittaukset vakuutustoiminnan lainsäädäntöön ja hyvään vakuutustapaan. Nehän olivat sinänsä virheellisiä, koska ne eivät Kevaa suoraan koske. Mutta nämä ovat yksityiskohtia, jotka varmasti, kuten sanoin, kannattaa korjata, jos ei niitä ole korjattu. Ministeri ehkä voi vastatakin, onko ne korjattu lausuntojen jälkeen. Jos niitä ilmenee, niin ne kannattaa korjata. Itse asiahan on sinänsä hyvä, että meillä on sitten valvonta yhdessä instanssissa. Muutoinkin pidän, lähtemättä yksilöimään, aika perusteltuina niitä muutoksia, jotka koskevat vaikkapa johdon kelpoisuutta ja muuta. Minusta nämä esitykset, jotka ovat tässä, ovat aika perusteltuja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, noin viisi minuuttia.

15.17 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Täällä oli hyvä keskustelu. Kiitos kaikille ja kiitos tästä myönteisestä asenteesta. Minä uskon, että tämän keskustelun pohjalta on kyllä hyvin yhteinen suunta näille muutoksille ja tältä pohjalta on hyvä myöskin viedä eteenpäin sitten valiokuntien käsittely.

Täällä tuli kysymyksiä tästä eläkejärjestelmän kestävydestä kaikkiaan. Se on varmasti asia, jonka kaikki jaamme kysymyksenä, että haluamme sitä vahvistaa osaltamme, että saamme sitä turvattua erilaisin toimin.

Samoin täällä nousi hyvin esiin, miten tärkeää on se, että luottamus niin Kevaan kuin muihinkin eläkevakuuttajiin säilyy, ja tässä varmasti Kevan osalta tällä valvonnalla on myöskin oma roolinsa, niin kuin edustaja Autto täällä totesikin.

Sitten vielä tuli tässä kysymyksiä tästä, millä tavalla näitä on otettu esiin eri lausunnoissa. Täällä on pitkä lista asioita, mitä on käyty läpi, ja näistä lausunnoista on tehty tarkat koonnit ja niitä on pyritty ottamaan huomioon, niin kuin tässä keskustelussa tulikin esiin. Ja jos siellä jotain sellaista vielä on, mitä on tarpeen ottaa huomioon, niin niitä varmasti voi sitten valiokuntavaiheessa vielä tarkentaa, jos siellä on joku sellainen kohta, mutta ainakin niitä on pyritty huomioimaan. Ja vakuutuslainsäädäntöä ja hyvää vakuutustapaa koskeviin termeihin — sen täältä muistan — tuli ainakin korjauksia, mutta niitä voi varmasti sitten valiokunnassa tarkentaa.

Kiitän tältä pohjalta hyvästä keskustelusta, ja viedään tätä hallituksen esitystä sitten tältä pohjalta eteenpäin. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Valiokunta pitää välttämättömänä, että lakiehdotuksen vaikutuksia eläinlääkäripalveluiden saatavuuteen sekä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin seurataan ja annetaan valiokunnalle niistä selvitys. Eläinlääkäripula on Suomessa aiheellinen huoli ollut jo pitkään erityisesti kunnallisella puolella. Epäsuotuisat työajat ja -olot, päivitykset, niistä maksettavat korvaukset ja pitkät välimatkat haastavat kuntia saamaan motivoituneita eläinlääkäreitä töihin.

Tähän kokonaisuuteen liittyen maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa eduskunnalle lausumaa, jonka mukaan eduskunta edellyttäisi uuden eläinlääkintähuoltolain toimeenpanossa sovitettavan entistä paremmin yhteen eläinsuojelun vaatimukset ja eläinlääkintähuollon asiakkaiden tarpeet sekä kunnaneläinlääkärin tehtävään liittyvät haasteet, mukaan lukien työn kuormittavuus, työajat ja tehtävän houkuttelevuus. Tavoitteen toteutumista koskeva arvio tulee sisällyttää annettavaan selvitykseen.

Mietintöön jätettiin yksi hylkäysehdotuksen sisältävä vastalause.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.23 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtaja Simulalle lain esittelystä.

Olen tyytyväinen valiokunnassa tekemäämme työhön. Saimme mietintöön mukaan erinomaisen lausuman, jossa edellytetään, että uuden eläinlääkintähuoltolain toimeenpanossa sovitetaan entistä paremmin yhteen eläinsuojelun vaatimukset ja eläinlääkintähuollon asiakkaiden tarpeet sekä kunnaneläinlääkärin tehtävään liittyvät haasteet mukaan lukien työn kuormittavuus, työajat ja tehtävän houkuttelevuus. Tämän tavoitteen toteutumista koskeva arvio tulee sisällyttää uutta eläinlääkintähuoltolakia koskevassa eduskunnan vastauksessa tarkoitettuun selvitykseen. Mietinnön lausumalla on konkreettinen merkitys eläinten hoidon toimintaan jatkossa.

Tässä yhteydessä haluan muistuttaa myös eläinhoitoloiden tärkeästä tehtävästä. Eläinhoitolat tekevät tärkeää työtä: ne vastaavat eläinten perushoidosta. Eläinten määrän kasvu lisää myös näiden palveluiden tarvetta ja merkitystä. Eläinten huostaanotot ovat viranomaisten toimesta lisääntyneet. Eläinhoitoloiden rooli on hyvin tärkeä myös siinä, että eläinten perushoitoa voidaan turvata kohtuulliseen hintaan. Turussa selvitetään palveluiden järjestämistä kuntien ja yksityisen sektorin yhteistyöllä kustannusten kasvun pysäyttämiseksi.

Arvoisa puhemies! On todella tärkeää eläinsuojelun näkökulmasta, että eläimen kokies- sa kovaa kipua apu ei ole liian kaukana — joskus se on ihan saavuttamattomissa. Tämä koskee yhtä lailla niin tuotantoeläimiä, lemmikkieläimiä kuin luonnon eläimiäkin. Yksityisiä palveluita on monin paikoin saatavilla, mutta usein esteenä on hyvin korkea hinta. Asiakkaiden karkotessa voi käydä niin, ettei tarjolla ole edes niitä yksityisiä palveluita eikä julkisia eläinhoitopalveluita.

Suomessa on nimittäin eläinlääkäripula. Vaikka eläinlääkäreiden määrä on kasvanut sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, olisi eläinlääkäreille lisätarvetta. Tarve koskee niin tuotantoeläinten kuin pieneläintenkin kanssa työskenteleviä eläinlääkäreitä. Kunnissa on pulaa myös valvontaeläinlääkäreistä. Kuntien praktikko- ja valvontaeläinlääkärien rekrytointiongelmat johtuvat koulutusmäärien lisäksi siitä, että palkat ovat yksityistä sektoria matalampia ja työpaikkojen sijainti voi olla haastava.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Eläinlääkärripula johtuu useista syistä. Pieneläinten määrä on kasvanut, ja eläimiä myös hoidetaan aiempaa enemmän. Osa eläinlääkäreistä sijoittuu myös muihin kuin klinisiin tehtäviin. Todennäköisesti osaa työvoimapolusta selittää osa-aikaisen työn lisääntyminen. Raskaat työolosuhteet kuitenkin heikentävät erityisesti kunnaneläinlääkärin työn houkuttelevuutta. Tämän lain myötä tilanne paranee, mutta haasteita riittää edelleen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

15.27 Vesa Kallio kes: Arvoisa puhemies! Kotieläintuottajat ovat riippuvaisia eläinlääkäripalvelujen saatavuudesta, mukaan lukien päivystyspalvelut, sekä palvelujen kohtuullisesta hinnoittelusta. Tuotantoeläimiä hoitavilla eläinlääkäreillä on oikeus järkeviin työaikoihin ja mahdollisuuteen hoitaa jokaista eläintä ilman kiirettä ja kohtuutonta stressiä. Samalla tavoin kuin maatalousyrittäjällä, on myös eläinlääkärillä oltava mahdollisuus palautua raskaista työpajakoista.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva eläinlääkintähuoltolain uudistus ei edistä edellä esitettyjä tavoitteita. Lakimuutoksen ennakoimattomat vaikutukset aiheuttavat epävarmuutta ja vaikuttavat lisäksi eri tavalla eri puolilla Suomea. Erot maan sisällä johtuvat siitä, että yksittäisiä eläinlääkäripalveluja ei ole samalla tavoin tarjolla eri osissa maata. Tämä johtaa hintojen nousuun, kunnaneläinlääkäreiden ansaintamahdollisuuksiin sekä eläinlääkintäpalvelujen saatavuuden heikkenemiseen ja kaiken tämän seurauksena eläinten hyvinvoinnin heikkenemiseen.

Jotta tämä kokonaisuus saataisiin ratkaistua kaikkia osapuolia tyydyttävällä tavalla, tulee ratkaista myös kilpailulainsäädäntöön ja työaikalainsäädäntöön liittyvät ongelmat. Tällä tavoin voidaan turvata julkinen eläinlääkärijärjestelmä, joka on edellytys suomalaisen kotieläintuotannon jatkuvuudelle. Suuri ero julkisen ja yksityisen eläinlääkäripalvelun välillä on, ettei yksityisen puolen tarvitse vastata virka-ajan ulkopuolisesta päivystyksestä. Yksityisillä toimijoilla ei myöskään ole velvoitetta hoitaa äkillisiä päivystystapauksia virka-aikanakaan.

Laissa esitetty tarkkarajainen peruspalvelujen rajaaminen estää pahimmillaan eläinlääkärietiikan mukaisen toiminnan ja vaarantaa eläinten hyvinvoinnin. Ei voi välttyä ajatuksesta, että hallituksen vahva usko ihmisten jakamiseen hyväosaisiin yksityisten lääkäripalveluiden käyttäjiin ja huonompiosaisiin hallituksen heikentämien julkisten palvelujen käyttäjiin halutaan tuoda myös eläintenhoitoon ja lääkintään. Ihmiset sentään voivat josain määrin tehdä omia valintoja, eläimet eivät. [Jenna Simulan välihuuto] Tuotantoeläinten osalta on myös kyse suomalaisesta ruuasta ja yrittäjien toimeentulosta.

Arvoisa puhemies! Vaikka maa- ja metsätalousvaliokunta on tunnistanut lakiesitykseen sisältyvät ongelmat, ei se hallituspuolueiden johtamana halunnut niitä korjata. Tämä tarkoittaa käytännössä heikennystä olemassa olevaan eläinlääkintähuoltolakiin, minkä vuoksi keskustan edustajien tekemä esitys koko lakiehdotuksen hylkäämisestä on enemmän kuin perusteltua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä. Edustaja Siponen taitaa olla poissa. Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä. Edustaja Aittakumpukin on poissa. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

15.30 Teemu Kinnari kok: Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta ei ollut eikä ole kaikilta osin helppo ja ongelmaton esitys. Ja mitä kritiikkiä juuri kuultiin, niin nyt pitää muistaa, että laki, josta nyt puhutaan, on laki, joka ei ole vielä astunut voimaan ja jota muutetaan, ja siihen on tehty parannuksia. [Anne Kalmari: Heikennyksiä!] Eli alkuperäisestä on muutettu yhtiöittämispakko kunnilta, ja kunnilla on enemmän liikkumavaraa.

Esityksen nyky muodossa ehdotetaan nimenomaan niin, että kunnan velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluja kuin ensiavun luonteisia kiireellisiä eläinlääkäriapuja määräytyy alueellisten tarpeiden perusteella. Samoin kunta voi täydentää lakisääteistä palveluvalikoimaansa tarpeelliseksi katsomillaan täydentävillä palveluilla, ja tähän liittyen laissa ehdotetaan säädettäväksi jo mainittu rajattu poikkeus kuntalain mukaisesta palveluiden yhtiöittämisvelvollisuudesta. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on pääosin kannatettu näitä ehdotettuja muutoksia.

Arvoisa puhemies! Ennen kaikkea eläinlääkärin työ on jossain määrin eriytynyt. Voidaan sanoa, että suurin osa eläinlääkäreistä työskentelee mieluiten suurissa klinikoissa suurissa kaupungeissa ja hoitaa lemmikkieläimiä. Kunnaneläinlääkärin ja tuotantoeläimien hoitotehtävät nähdään monasti haastavina johtuen epäsuotuisista työajoista, joihin liittyy keskeisenä päivystystoiminta myös viikonloppuisin. Tähän asiaan liittyy myös yksin työskentely. Samoin pienet paikkakunnat eivät houkuttele nuoria eläinlääkäreitä, ja myös kunnaneläinlääkärin työhön liittyvä matkustaminen voidaan kokea rasitteeksi.

Lausunnoissa valiokunta onkin kiinnittänyt huomiota siihen, että monet eläinlääkärit ovat kokeneet oman työnsä henkisesti ja fyysisesti erittäin kuormittaviksi, ja tällä on vaikutusta alan houkuttelevuuteen. Valiokunta korostaakin omassa lausunnossaan kuntien vastuuta ja kokonaisharkintaa palvelukokonaisuuden järjestämisestä. Ja mitä tulee tähän päivystystoimintaan, niin erityisesti sen osalta kunnilta vaaditaan hyvää yhteistyökykyä ja eläinlääkintähuollon riittävää resursointia sekä yhteistyön lisäämistä, joka on jo mainittu.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on lisännyt lausuntoonsa erikseen lausumaehdotuksen, jossa eduskunta edellyttää uuden eläinlääkintähuollon toimeenpanon sovittamista entistä paremmin yksin kaikkien vaatimusten kanssa. Ennen kaikkea jatkossakin meillä tulee olla koko maan kattava palveluverkosto, ja myös tärkeästä päivystystoiminnasta tulee huolehtia niin, että sitä työtä tekevät ihmiset jaksavat työssään. — Kiitos. [Ritva Elomaa: Hyvä, Kinnari!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Vesa Kallio avasi tämän lain isoa ongelmaa mielestäni erinomaisesti. Jos me emme tätä tuotantoeläinten eläinlääkäriasiaa pysty laittamaan kuntoon... Ja sitten tällä hetkellä painopiste eläinlääkintähuollossa on siinä, että koirat ja kissat ja gerbiilit pääsevät kyllä helposti lääkäriin ja ne ovat sitä kannattavaa bisnestä, ja sitten taas näiden tuotantoeläinten — lehmät ja vasikat ja siat ja hevoset ja tällaiset — hoitaminen maaseudulla vaikeutuu niin vaikeaksi, että tämä tulee älyttömän kalliiksi. Kaikki me tässä salissa tiedämme sen, että maatalouden kannattavuus tällä hetkellä on niin heikoissa kantimissa, että sinne ei kärsi tuoda yhtään euroa lisää tunnille kustannusta, muuten käy niin, että maanviljelijän seuraava toimenpide on siten tilan lopettaminen.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Ihmettelen hieman, että nyt on menossa lain ensimmäinen käsittely ja tässä tilaisuudessa tuskin muutetaan mitään pykälää enää. Jos mietintö on jo hyväksytty, niin se on sitten menoa tämän asian osalta, että jos muutosta... [Jenna Simula: Antaa tulla ehdotuksia!] — No, voi tulla ehdotuksia, mutta kyllä minä arvostan niin paljon tätä varsinaisen mietintövaliokunnan työtä, että on parempi, että se siellä tehtäisiin, [Jenna Simula: Ei tullut ehdotuksia!] koska jos minä jotain esitän, niin takuuvarmasti kyllä maa- ja metsävaliokunnan puheenjohtaja sen esityksen ampuu alas. Tuntien teidän asiaan liittyvän kärkeäyden varmasti sieltä tulee palaute heti, enkä edes yritä sitä, mutta kyllä olisi pitänyt tämä asia hoitaa kuntoon siellä valiokunnan seinien sisällä. Tässä tilanteessa olemme. Juna meni jo, ei näy edes perävaloja.

Käykääpä kysymässä maanviljelijöiltä, joilla on iso navetta, jossa on paljon eläimiä, joihin on välttämättä saatava se päivystävä eläinlääkäri. Se gerbiilejä ja kissoja hoitava eläinlääkäri siitä läheisestä kaupungista ei varmasti lähde sille alueelle, ei takuulla tule, ei metriäkään. Kun hänellä saattaa olla puutarhaparty just meneillään, niin eihän silloin tietenkään ole mitään velvollisuutta lähteä, kun gerbiili pitää hoitaa huomenna ja siitä saa sen riittävän tulon.

Toivon, arvoisat edustajakollegat, että tulisitte hieman tähän maailmaan, arkimaailmaan mukaan, koska jos ette minua usko, niin minä voin antaa muutamia puhelinnumeroita. Voitte soittaa parille maanviljelijälle, niin saatte ihan aidon palautteen, mitä se oikeasti on. Kyllä gerbiilit keritään hoitaa, mutta jos iso lehmäkarja kuolee johonkin sairauteen, jota ei saada pysäytettyä, niin sitten ollaan vaikeuksissa. Toivon, että tämä ymmärrettäisiin. — Ei muuta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

15.36 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Eläinlääkintähuollon toimintaympäristö on suurissa kaupungeissa ja maaseudulla hyvinkin erilainen. Sen takia yksi laki ehkä kotalaisen huonosti pystyy ratkomaan eri alueilla olevia ongelmia, koska sehän on tietenkin kiinni siitä, mitä eläimiä sillä alueella on ja kuinka vahvaa maatalousaluetta varsinkin tämä päivystysalue on. Ja ehkä yksi keskeinen, sanoisinko näin, ratkaisematon ongelma tässä on juuri tämä päivystys. Eläinlääkintähuoltolaissahan on velvoite viranhaltijoille päivystää. Se velvoite on aika raskas. Aika muuttuu, ja tavat muuttuvat. Tänä päivänä nuoret eläinlääkärit ovat paljolti naisia. He eivät välttämättä halua sitoutua raskaaseen ja aikaa vaativaan päivystystyöhön. Itse muistan, että aikanaan — ja eihän se tänäkään päivänä miksiäkään ole muuttunut — viikonloppupäivystys kesti 63 tuntia.

Sen takia, kun me tarkastelemme eläinlääkintähuollon toimivuutta eri puolilla Suomessa — työntekijöitten jaksamista, työntekijöitten motivaatiota yleensä hakeutua kunnan eläinlääkäriin virkoihin ja sitä, mitä kunnaneläinlääkäri voi tehdä ja minkälaisissa olosuhteissa — ne muodostavat semmoisen ison paketin, jota edes valiokunnassa on erittäin hankalaa lähteä sorvaamaan, vaikka joku niin haluaisikin, koska se iso kuva ei siitä muutu: pitkät työajat, sitoutuminen, mahdollisesti liian paljon yksin työskentelyä.

Ja kun ajatellaan tätä kokonaisuutta, niin tehtiinpä tässä talossa sitten viime hallituskaudella mitä tahansa lainsäädäntöä — sitä jossain määrin nyt pyritään korjaamaan — niin eduskunta nyt todennäköisesti tämän lain pienen korjaamisen ja päivittämisen myötä noudattaa sitä lausumaa, joka sinne mietinnön loppuun on kirjoitettu, että eduskunta tulee tä-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

hän palaamaan ja katsotaan sitten eläinlääkintähuollon toimivuus eri puolilla Suomea, työntekijöiden kuormittavuus, työajat ja muut.

Minulla on se arvio, että kun tämä lausuma tullaan aikanaan antamaan, niin seuraava hallitus ja seuraava eduskunta joutuvat sitten kyllä purkamaan osiksi tämän koko eläinlääkintähuoltolain ja miettimään, miten hoidetaan kansalaisten tarpeet, eläinsuojelu, eläinlääkäreitten työajat ja päivystys eri puolilla Suomea niin, että oikeasti ja de facto eläinlääkärissä käynti ei maksa liikaa eivätkä pitkät matkat muodostu rahalliseksi esteeksi eläinsuojelun toteutumiseksi. Odotellaan nyt sitten puolitoista—pari vuotta, kun tämä selvitys tulee, ja katsotaan sitten, miten asia tullaan järjestämään.

Todella voisi puhua monta tuntia siitä, mitkä eri pienet tekijät siellä loppujen lopuksi vaikuttavat siihen, viihtyvätkö ihmiset sitten töissä vai eivätkö, mutta ehkä tämä ilta on liian lyhyt käydä rakenteellisia ongelmia ja rakenteellisia haasteita läpi. Mutta nyt, kun tämä laki saadaan voimaan, seurataan tilannetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.39 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus on markkinavoimien hallitus. Oli kyse sitten yksityisestä terveydenhuollosta versus julkisesta terveydenhuollosta, tämä hallitus ottaa julkiselta puolelta pois ja haluaa antaa yksityiselle terveydenhuollolle. Siellä on sijoituksia sisässä, ja halutaan antaa suurille jäteille valta.

Nyt eläinlääkäripuolelle tulee tämä sama ilmiö. Halutaan tehdä lainsäädäntöä, joka ihan asiantuntijalausunnon mukaan pahimmillaan heikentää kunnaneläinlääkärin työn sisältöä ja työn mielekkyyttä ja kaventaa ansaintamahdollisuuksia. Halutaan antaa isoille jäteille meidän eläinlääkintähuolto tai eläinten terveydenhuolto. [Jenna Simula: Nyt on paksua!]

Mielestäni tämä linja on väärä. Itse asiassa tämä hallitus silloin, kun viime kaudella olivat yksityiset eläinlääkäritoimijat valittaneet tai uhanneet valittaa EU-tuomioistuimeen kilpailuneutraliteetin puutteesta, että kunnallinen eläinlääkäritoiminta joudutaan yhtiöittämään, jos kunnissa tarjotaan samoja palveluita kuin yksityisellä puolella pieneläimille tarjotaan, vaati, että siinä on tehtävä toimia. Me teimme välttämättömiä toimia. Teimme sellaisen listan, minkälaisia asioita ainakin julkisella puolella käyttäen kunnallisia toimitiloja ja saleja ja välineitä voisi tehdä — tällaisen positiivilistan. Siihen aikaan, kun tämä tehtiin, nykyinen hallitus, kaikki ne puolueet, vastusti sitä, koska oli vaalit tulossa, mutta nyt kun he itse pääsisivät muokkaamaan tätä listaa, lisäämään sinne toimia, niin näin ei ole tapahtunutkaan. Päinvastoin, tämä lista koskee nyt sitten ainoastaan erittäin harvaan asuttuja alueita. Siellä, missä yksityiset eläinlääkärit olisivat saavutettavissa, sitten pitää mahdollisimman korkeilla taksoilla hoitaa näitä eläimiä myös julkisella puolella, sellaisilla taksoilla, että ihmisillä ei ole edes varaa niihin.

Täällä edustaja Eestilä puhui kyllä erittäin hyvin ja asiantuntevasti siitä, miten eläinlääkäreitten esimerkiksi ansaintamahdollisuudet nyt kapenevat. Eläinlääkärin peruspalkkan on alle 2 000 euroa, ja heillä on päivystysvelvollisuus. Yksityisellä puolella ei ole päivystysvelvollisuutta. Sitten tämä ansainta tulee näistä toimenpiteistä. Nyt kun näiltä toimenpiteiltä menee pohja pois eikä voi enää pieneläinpuolella samalla lailla tehdä toimia, niin minä luulen, että eläinlääkäreitten saatavuus heikkenee todella paljon entisestäänkin.

Tämä eläinlääkintähuolto olisi voitu siirtää hyvinvointialueille, mutta sitä ei kuitenkaan nyt sitten tämä hallitus ole edistänyt, vaikka laajemmat hartiat olisivat tarpeen. Eräs asiantuntija kirjoittaa näin: Tämä on kunnan eläinlääkärijärjestelmän joutsenlaulu. Se kaventaa

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

ansaintamahdollisuuksia mutta jättää ankaran työsidonnaisuuden, pitkät päivystykset huonolla korvauksella. Nykyinen palkkausjärjestelmä perustuu potilaiden riittävyyteen. Ammatillinen kehittyminen vaarantuu, mikäli kunnat rajaavat järjestämisvastuun 8 §:n listan mukaiseksi. Öisin pitäisi kuitenkin venyä ihmeisiin, kun muut paikat ovat kiinni. Nykyaikaisen eläinlääketieteen harjoittamisen sijaan palataan ajassa vuosikymmeniä taaksepäin sillä erolla, että tuotantoeläintöiden määrä on rajusti vähentynyt eivätkä ne monin paikoin enää riitä työllistämään kunnaneläinlääkäreitä.

Olisinkin toivonut, että tämä koko laki olisi valmisteltu sillä tavalla, että siihen ei olisi täytynyt laittaa ponsia siitä, että kun tämä tulee ajamaan karille kunnallisen eläinlääkintähuollon, niin sitten tehdään muutoksia, vaan oltaisiin tehty muutoksia nyt. Tässä edellisissä puheenvuoroissa pääministeri Orpo esitteli, miten hienosti EU:hun vaikutetaan. Tässä ei ole vaikutettu yhtään millään tavalla. Me oltaisiin voitu koettaa sitä positiivilistaa vielä isommaksi, mutta ei kukaan halunnut edes käyttää ruutia sinne, että oltaisiin neuvoteltu ja vedetty se lista sellaisena kuin mitä te itse toivoitte vielä ennen vaaleja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.45 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Eläinlääkäripalveluiden saatavuuden, kohtuullisten asiakasmaksujen ja päivystyksen turvaaminen on asetettu aivan oikein tavoitteeksi Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa. Eläinlääkintähuoltolakiin kirjattuja tavoitteita on puolestaan muun muassa yhdenvertaisten, toimivien ja kohtuuhintaisten eläinlääkäripalveluiden turvaaminen koko maassa. Käytännössä näiden tavoitteiden toteutuminen edellyttää sitä, että eläinten omistajien on saatava vuorokauden kaikkina aikoina kohtuullisen etäisyyden säteellä kohtuulliseen hintaan apua tapauksissa, jotka aiheuttavat eläimelle suurta kipua ja hätää. Esitetyt eläinlääkintähuoltolain muutosehdotukset eivät todennäköisesti edistä tai saattavat jopa heikentää edellä mainittujen tavoitteiden toteutumista.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki aiheuttaa toimintaan väistämättä epävarmuutta, koska lain tosiasiallisia vaikutuksia ei pystytä kokonaisuudessaan arvioimaan. Asiantuntijalausuntojen perusteella on selvää kuitenkin se, että eläinlääkintähuoltolakiehdotuksen vaikutukset tulevat olemaan erilaisia eri osissa Suomea. Se vie ansaintamahdollisuuksia kunnaneläinlääkäreiltä ja vähentää saavutettavuutta. Keskustassa katsomme, että olisi syytä avata sekä kilpailulaki että työaikalaki ja tehdä niihin tarvittavat poikkeukset julkisen eläinlääkärijärjestelmän säilyttämiseksi.

Arvoisa puhemies! Eläinlääkintähuoltolain muutostarpeita perustellaan EU:n valtioneuvoston velvoittavuudella ja tarpeella poistaa julkisen ja yksityisen sektorin väliset kilpailuneutraliteettiongelmat. Valitettavasti esitetyt lakimuutokset merkitsevät kuitenkin samalla rajoituksia kunnan virkaeläinlääkärin ammatinharjoittamiseen ja mahdollisuuksiin kehittää itseään.

Kunnaneläinlääkärin viran houkuttelevuus on jo valmiiksi valitettavan heikolla tasolla. Rekrytointien hankaluus ja nykyisten viranhaltijoiden pysyminen virossaan ovat jo jatkuvasti huolenaiheina eri puolilla Suomea. Tämä on myös merkinnyt suurta huolta eläinlääkärien riittävyydestä maaseudulle ja etenkin huolta siitä, riittäkö eläinlääkäreitä hoitamaan tuotantoeläimiä. Eläinlääkäripulan myötä heikkenee väistämättä myös ympärivuorokautisen päivystyksen toteutuminen.

Arvoisa puhemies! Nämä ongelmat ovat olleet tiedossa jo lakimuutosten valmistelun aikana, ja muutosvalmistelussa olisi tullut sen vuoksi keskittyä lain tavoitteiden toteutumi-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

sen vaarantavien tosiseikkojen ratkaisemiseen ja vastaavasti kunnaneläinlääkärijärjestelmän vahvistamiseen, koska etenkin harvaan asutuilla alueilla yksityisiä eläinlääkäripalveluita ei edes ole saatavilla.

Arvoisa puhemies! Nykyinen kunnaneläinlääkärien palkkausjärjestelmä perustuu potilaiden riittävyteen. Palkkausjärjestelmää ei tässä olla muuttamassa, vaikka kunnaneläinlääkärien toimintaedellytyksiä tullaan lakimuutoksen myötä muuttamaan merkittäväällä tavalla. Tämä yhtälö on ikävä kyllä omiaan heikentämään entisestään kunnaneläinlääkärien työn houkuttelevuutta.

Arvoisa puhemies! Valiokunnassa käytiin asiasta erittäin hyvää keskustelua. Valiokunnassa oli kovaa, vakaata tahtotilaa asioiden saattamisesta paremmalle tolalle. Valiokunta nostaaakin perustelutekstissään tärkeitä lainmuutosesitystä koskevia kriittisiä huomioita esille, mutta ikäväksemme valiokunta ei esitä mitään pykälämuutoksia eikä suoria vaateita tilanteen korjaamiseksi. Me keskustassa katsommekin hallituksen heikentävän lain muutosesityksellä tosiasiallisesti eläinlääkintähuoltolain tavoitteiden toteutumista entisestään, ja tätä me keskustassa emme voi hyväksyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.49 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kuten tässä keskustelussakin on jo käynyt selväksi, eläinlääkäripalvelujen järjestäminen asianmukaisesti Suomen kaltaisessa laajassa ja osin varsin harvaan asutussa maassa on varsin haastavaa, ja tässä salissa näitä ongelmia on kuvattu varsin asiantuntevasti.

Valiokunnan saamista lausunnoissa ehdotettuja muutoksia, joita tässä nyt esitetään, kuitenkin pääosin kannatettiin. Kritiikki ja huoli, joka valiokunnan kuulemisissakin nousi esiin ja jota moni valiokuntakollega on tässä salissa jo hyvin nostanut esiin, koskee laajemmin kunnaneläinlääkärien ammatin houkuttelevuutta, eläinlääkäreiden kuormitusta ja ammatin tarkoituksenmukaista harjoittamista.

Tosiaan kuulemisessakin hyvin kävi selväksi se, että kunnaneläinlääkärien työn haitta- puolia on erityisesti harvaan asutuilla alueilla: pitkät ilta-, viikonloppu- ja yöpäivystykset, työn yksinäisyys ja kuormittavuus ja sitten myös se palkkaus rakenne, joka ei kaikilta osin näitä kuormittavia elementtejä korvaa. Ja tietenkin erittäin totta on, että palveluita ei voida toteuttaa, jos meillä ei ole eläinlääkäreitä toimimaan kunnaneläinlääkäreiden viroissa, ja tämä on sitten viime kädessä myös mitä eniten eläinsuojelukysymys, kuten täällä on myös hyvin tullut esiin, erityisesti tuotantoeläinten osalta myös.

Oma ymmärrykseni on, että näihin muutoksiin on ryhdytty ja päädytty EU:sta tulleiden tarpeiden kautta, ja siksi ne myös ovat perusteltuja. Ja tosiaan näihin ei mitään varsinaisia pykälämuutosehdotuksia valiokunnassa tullut esiin eikä sillä tavalla myöskään käsitelty. Pidän itse myös tärkeänä tätä mietintöön kirjattua, täällä useampaan kertaan siteerattua lausumaa, ja sillä osaltaan halutaan pyrkiä varmistamaan sitä, että lain toimeenpanossa edelleen pyritään löytämään ratkaisuja eläinlääkärien työn kuormittavuuteen ja muutoin tämän tilanteen haastavuuteen liittyviin ongelmiin, ja tätä tilannetta myös seurataan.

Arvoisa puhemies! Toinen huoli, jota itsekkin nostin valiokunnassa ja joka on näissä eläinlääkärikeskusteluissa noussut esiin, on tämä yksityisen eläinlääkäritoiminnan keskittyminen ja sen myötä hintojen karkaaminen asiakkaiden ulottumattomiin. Siitä ei nyt suoraan tässä yhteydessä päätetä, mutta valiokunnan tahtotilana kuitenkin mietintöön kirjattiin, että lain toimeenpanossa tulee turvata kohtuuhintaiset julkiset palvelut ja samalla edis-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

tää kilpailua yksityisillä eläinlääkäripalvelumarkkinoilla kohtuullisempien hintojen turvaamiseksi.

Ajattelen ja uskon, että tässä salissa on aika laaja yhteinen näkemys ja tahtotila siitä, että näihin ongelmiin halutaan löytää sellaiset ratkaisut, että meillä eläinlääkäripalvelut koko maassa pystytään turvaamaan sillä tavalla, että eläinten hyvinvointi ja maatilojenkin jatkuvuus voidaan turvata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.52 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Palaan tässä hiukan noihin keskustan esittämisiin puheenvuoroihin ja kritiikkiin, mitä sieltä tuli.

He ovat tehneet vastalauseen, jossa siis esitetään lain hylkäämistä, mutta muistutan, että eduskunta siis hyväksyi viime kaudella uuden eläinlääkintähuoltolain, jonka antoi keskustan maa- ja metsätalousministeri. Tällä esityksellä muutetaan sitä paremmaksi. [Anne Kalmari: Heikennetään!] — Parempaan suuntaan. Se on parempi kuin teidän lakinne. — Edustaja Kalmari maalaili sellaista kuvaa tästä lakiehdotuksesta, mikä ei yksinkertaisesti pidä lainkaan paikkaansa: Tässä muutoksessa ei todellakaan työnnetä eläinlääkäripalveluita isojen eläinlääkärijättien syliin vaan, kuten sanoin, parannetaan kuntien mahdollisuutta järjestää palvelut. Esitys on parempi kuin teidän ministerinne esitys.

Edustaja Hoskonen hiukan tuossa naljaili siitä, että asia olisi pitänyt laittaa kuntoon valiokunnassa, ja siihen me valiokunnassa kyllä aina pyrimmekin asiasta riippumatta. Olemme useasti tehneet erilaisia muutoksia esityksiin. Kun on huomattu, että on tarpeita, ja esitetty, millä tavalla niitä muutoksia voidaan tehdä, niin todella usein sitten niitä muutoksia on myös tehty. Mutta siellä ei tehty sellaisia esityksiä. Te ette tehneet esityksiä, ettekä te näemmä tee niitä esityksiä edelleenkaan. Eli mitä pykälämuutoksia te haluatte? Ei voi huu-della tuuleen täällä, että tarvitaan muutoksia, tarvitaan muutoksia, jos teillä ei ole esittäviä niitä.

Tämä hallituksen esitys, jolla muutetaan jo hyväksytyä uutta eläinlääkintähuoltolakia, parantaa kuntien mahdollisuuksia järjestää eläinlääkäripalvelut, se parantaa alueellisten seikkojen huomioimista, ei tule yhtiöittämisspakkoakaan. Tämä kritiikki on pelkästään hämmentävää.

Siitä ollaan täysin samaa mieltä, että eläinlääkäripalvelut on turvattava koko maassa ja niiden on oltava kohtuuhintaisia. Erityistä huomiota on kiinnitettävä tuotantoeläinten palveluihin, mutta en minä sitä gerbiilien ja koirienkaan palveluntarvetta ja niitä eläinlääkäripalveluita vähätteleisi yhtään, eli kyllä nekin eläinlääkäripalvelut täytyy turvata, se on ihan selvää. Ja oikeudenmukainen korvaus eläinlääkäreille, hyvät työolot, ne ovat tärkeitä asioita meille kaikille, mutta ei me täällä olla päättämässä nyt eläinlääkäreiden palkoista, me ei olla päättämässä eläinlääkäreiden työoloista, [Anne Kalmarin välihuuto] me ei olla käsittelemässä kilpailulakia, työaikalakia. Me ollaan käsittelemässä uutta eläinlääkintähuoltolakia, johon tehdään muutoksia, joilla siitä tulee parempi kuin teidän laistanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.55 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Maa- ja metsävaliokunnan puheenjohtajalla on kyllä hieman ihmeellisiä kannanottoja, että ei muka vaikuta ansioihin. Kun tällä keinoin vähennätte niitä ansioita, niin totta kai ne vähenevät. Jos olette maa- ja metsäva-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

liokunnan puheenjohtaja, niin totta kai teillä on kaikki valta taivaan ja maan päällä tässä asiassa tehdä korjausesityksiä. Vai ilmoittaudutteko siihen puheenjohtajien joukkoon, joka on kädetön omien asioiden kanssa? Puheenjohtaja johtaa valiokuntaa, ja yksi puhelu pääministerille esimerkiksi olisi tehnyt terää tässä asiassa. Jos ei muuten onnistu, niin edustaja Eestilä kokeneena parlamentaarikkona varmaan — hän on erittäin rehellinen, ystävällinen mies — antaisi teille apua aivan varmasti. Olen kokenut sen monta kertaa noissa kokouksissa. Edustaja Eestilä on ihan parasta laatua tehtävissä. Osaa asian, ihan varmasti osaa.

Ja kun maaseudun ihmisiä katsotaan ja maanviljelyä nimenomaan, niin jos heille nousee eläinlääkäripalveluiden hinta kohtuuttomaksi tai saatavuus loppuu, niin loppuu kyllä se koko homma. Tuotantoeläinten terveys on maataloudessa niin äärimmäisen tärkeää esimerkiksi maitotiloilla, että maidontuotanto loppuu ja tulee hyvin äkkiä merkki oveen, että tämä navetta suljettu jonkun vakavan sairauden takia. Tämän takia olen siitä huolissani.

Keskusta on tehnyt tässä asiassa vastalauseen, ja siinä vastalauseessa varmaan ovatkin kirjattuna ne asiat. Kyllä minusta tämä tällainen tilanne, jossa maaseudun elämän edellytyksiä koko ajan heikennetään ja sitten puhutaan täällä, että tämä parantaa sitä tilannetta, on pikkuisen ristiriitainen tilanne. [Jenna Simulan välihuuto] Viittaa tuohon edelliseen asiaan, mikä valtion vuosikertomus meillä oli tässä äskettäin ja kun turpeesta puhutaan, niin teillähän hallitusohjelmassa lukee, että energiaturpeen käyttö lopetetaan. Ja sitten te huudatte täällä meille, että miksi näin. Teidän hommahan se on, hyvänen aika. Ei se ole opposition. Minä luin vain teidän hallitusohjelmaanne, olettehan te sen itse kuitenkin lukee, uskon siihen.

Mutta toivon, että tässä asiassa päästään järkevään ratkaisuun. Jos semmoinen esitys tulee, niin varmasti äänestän sen puolesta. Tämä on lupaus, ja se toteutuu myös.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.57 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Keskustan vastalauseeseen haluan kommentoida: Te olitte viime kaudella säätämässä tätä nyt välttämättömistä syistä korjattavaa lakia. Tämä hallitus korjaa sitä, parantaa sitä, aivan kuten valiokunnan puheenjohtaja Simula tässä hetki sitten esitti. Täällä salissa te kyllä peräänkuulutatte hallituksen tavoitin budjetitikkuria, mutta vastalauseessanne annatte ymmärtää, että tähänkin löytyisi rahaa taikaseinästä.

Mietintöön on sisällytetty hyvin tarpeellinen lausuma. Se ei ole pelkkää sanahelinää, vaan siinä huomioidaan haasteet, jotka on otettava huomioon ja tarvittaessa tehtävä toimenpiteitä asioiden parantamiseksi.

Edustaja Eestilä, joka on täällä jo neljättä kautta — hän on myös eläinlääkäri, valtava kokemus — esitti asiat äskettäin juuri niin kuin ne ovat, ammattitaidolla.

Ja nyt minun täytyy kyllä sanoa edustaja Hoskoselle: Totta kai tuotantoeläinten hoito, kunto, pääsy eläinlääkärille on ehdottoman tärkeää. Se palvelee kaikkia ja ruokaturvaa, huoltovarmuutta ja eläinten hyvinvointia, mutta oli se halpamaisesti sanottu muista, esimerkiksi lemmikkieläimistä. Entäs sitten se mökin mummo, jolla on vähän heikko näkö ja jolla on vaikka koira siellä, joka auttaa... [Hannu Hoskonen: En minä ole väheksynyt! — Anne Kalmarin välihuuto] — Hänellä on lemmikkieläin. — Oletteko sitä mieltä, että tämänkään koiran ei pitäisi päästä hoitoon, kun se tarve on? Että kyllä se on vähän sellainen juttu, että teillä on stand up -koomikon kykyjä hyvin paljon, mutta ei se joka paikkaan sovi.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen, vastauspuheenvuoro. [Puhujan mikrofoni on kiinni] — Anteeksi, edustaja Hoskonen, mikrofoni. [Hannu Hoskonen: Anteeksi, nyt on!]

16.00 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Lyhyesti ja ytimekkäästi, arvoisa puhemies, totean vain sen, että olen itsekin omaa lemmikkiämme, koiraa, vienyt useita kertoja eläinlääkäriin, ja otan vakavasti. Oli meillä kerran pieni kilpikonnakin lemmikkinä, sitäkin hoidettiin, ja se muuten elää vielä Joensuussa. On varmaan jo 40 vuotta vanha, tai 30 ainakin.

Eli kyllä kokemusta siitäkin on. En sitä hoitoa väheksy, mutta jos tämä suuri eläin, suurin, tärkein Suomen elintarvikehuollon kannalta... Maidontuotanto ja lihatuotanto loppuu sen tautta. Me kaikki sen tiedämme, mikä on maaseudulla olevien maatilojen tilanne tänä päivänä. Niiden kannattavuus on plus miinus nolla, 2—3 tilaa per vuorokausi loppuu tässä maassa. Tällä menolla, jos siihen vielä lyödään lisää kustannusta, tämä palvelu siirtyy tavattoman kauas. Se maksaa sen jälkeen hirveän paljon. Se loppuu kokonaan, ja mitäs me sitten syödään? Tuskin kannattaa ajatella sitä tilannetta, että syömme saksalaista antibioottilihaa ja Virosta tuotua maitoa, missä on muitakin tehoaineita mukana, niiden laatua en edes tiedä. [Jenna Simula: Laitetaanko teidän laki voimaan?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

16.01 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Tämä iso kuva pitäisi ehkä näiden kaikkien erilaisten mielipiteitten tiimellyksessä pitää tarkasti ja kirkkaana selvillä. Kyllähän eläinten merkitys ihmisten hyvinvoinnille on todella merkittävä. Siis se on niin merkittävä — olen sen itse omassa työssäni jo vuosikymmeniä havainnut — että monet ihmiset ovat paljon enemmän kiintyneitä omiin lemmikkeihinsä, olivatpa ne sitten kissoja, koiria tai hevosia, kuin moniin muihin ihmisiin. Siinä mielessä laki eläinten hyvinvoinnista on varmaan säädettykin. Yksi kunnallisen eläinlääkärihuollon tarkoitus siitä riippumatta, että eläinlääkärit ovat ammattinharjoittajia ja toimivat ikään kuin yrittäjämäisesti, on ollut se, että ihmiset varallisuudesta riippumatta voivat toimittaa eläimet eläinlääkäriin vastaanotolle, koska laki eläinten hyvinvoinnista sitä edellyttää. Se on tässä suhteessa ikään kuin pakkolaki. Yhteiskunnan pitäisi nähdä eläinlääkintähuolto tässä valossa, että me pystytään alueesta riippumatta ja kuitenkin kohtuullisten matkojen sisällä tarjoamaan ihmisille apua hädän hetkellä, jolloin heidän lemmikkinsä joutuu erinäköisen onnettomuuden tai muun kohteeksi, ilman pelkoa siitä, että lasku on nelinumeroinen tai sitäkin isompi. Tämä on se perusta.

Ei se nyt ihan niin synkkä tietenkään ole. Tässä laissahan yhtiöittämisspakko poistettiin ja syrjäisten alueitten kuntien omaa mahdollisuutta järjestää eläinlääkintähuolto parannettiin. Toki varmaan monia muitakin asioita olisi voinut tehdä, mutta yksi asia, mikä pitäisi ottaa huomioon: Kun tämä laki velvoittaa päivystämään 24/7 — on arki-iltapäivystykset, on viikonloppupäivystykset — niin monilla alueilla hyötyeläimiä ei riitä, ja sen takia viikoittain on tärkeää, että näillä eläinlääkäreillä on pieneläimiä, joilla he pystyvät sitten ammattiaan harjoittamaan ja pitämään myös kirurgisia taitojaan yllä, koska päivystysaikana niitä joskus joutuu käyttämään. Jos ei ole riittävästi harjoittelumateriaalia päivisin, niin silloin ei kyllä pysty enää huolehtimaan niistä päivystysajan velvollisuuksista, mitä joskus tulee eteen, koska kaikille eläimille ja eläinryhmille ei aina ole niitä päivystysmahdollisuuksia.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

sia eikä klinikoita muutamakaan sadan kilometrin säteellä tarjolla. Tästä tässä on kysymys.

Ja kuten ensimmäisessä puheenvuorossa sanoin, se edellinen laki, mitä edustaja Kalmari täällä valiokunnan puheenjohtajana oli aikanaan säätämässä, teki juuri niitä positiivilistoja, jotka nyt ovat sitten jääneet elämään. Se lista itsessään on hieman ristiriitainen, mutta minä en käy arvostelemaan enkä arvioimaan senhetkistä enkä tätä nykytilannetta. Totean vain, kuten täällä valiokunnan puheenjohtaja Simula ja edustaja Elomaa, että sen takia siellä on lausuma, että tähän asiaan palataan, ja se muutos on niin iso, että ei sitä missään tapauksessa voi tehdä nopeasti eikä ainakaan valiokunnassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

16.04 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! En tuossa ihan alusta asti päässyt kuuntelemaan keskustelua, mutta tässä on ollut hyviä puheenvuoroja.

Aivan aluksi: muutamassa puheenvuorossa on tuotu esille, että on tahtotila turvata nämä palvelut koko maassa, mutta tietysti ei pelkkä tahtotila riitä, vaan myöskin se laki täytyy olla sellainen, [Jenna Simula: Sitä muutettiin!] että se tätä tahtotilaa tukee.

Arvoisa rouva puhemies! Tietysti kukaan ei halua vastakkainasetella tässä niin pieneläin- kuin tuotantoeläinpuoltakaan, mutta kyllähän tietysti kotimaisen ruuantuotannon ja omavaraisuuden kannalta on äärimmäisen tärkeää, että nämä tuotantoeläinlääkäripalvelut pystytään turvaamaan koko maassa. On tiedossa, että isoja haasteita on. Tuolla omalla kotiseudullakin laitettiin viime kaudella selvitys pystyyn tästä eläinlääkäreitten saatavuuden parantamisesta. Valitettavasti nämä muutokset, mitä nytten lakiin esitetään, eivät riittävällä tavalla paranna sitä kunnaneläinlääkärityön houkuttelevuutta.

Niin kuin tuotiin tässä esille — edustaja Eestilä, kokenut eläinlääkäri ja myöskin asiantunteva edustaja, on varmaan myöskin samanlaista viestiä ehkä sieltä nykyisiltä kunnaneläinlääkäreiltä saanut — tässä olisi pystytty tätä lakimuutosta vielä parantamaan niin, että olisi pystytty turvaamaan tämä kunnaneläinlääkärityön houkuttelevuus muun muassa näihin tehtäviin liittyen, mitä täällä on listattu.

Hieman ihmettelen tätä edustaja Elomaa puhetta tähänkin kohtaan näistä taikaseinistä. Ei tässä nyt ole taikaseinistä kyse, vaan on ihan nimenomaan se ongelma, millä pyritään nyt tätä lakia ratkaisemaan niin, että pystytään turvaamaan nämä eläinlääkäripalvelut. Meidän keskustalaisten mielestä nämä muutokset tässä kohtaa eivät ole riittäviä, mutta ei siitäkään kannata edellistä hallitusta eikä edellisiä valiokuntia syyttää, vaan sillä hetkellä, kun laki on valmistelussa ja siihen voidaan muutoksia tehdä, pystytään siitä tekemään mahdollisimman hyvä. Meidän mielestämme tästä olisi pystytty tekemään vielä parempi. [Jenna Simula: Missä ehdotukset?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

16.07 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä ehdotukset, jotka löytyvät sieltä vastalauseestakin: Keskusta esittää, että eläinhuoltoasiat pitäisi siirtää hyvinvointialueille. Keskusta esittää, että kilpailulainsäädäntö ja työaikalainsäädäntö olisi pitänyt avata tämän lain yhteydessä, niin että olisimme voineet sen kilpailuneutraliteetin kilpailulainsäädännön avulla turvata, eli vaadetta yhtiöittämisestä ei olisi tullut, jos kilpailulainsäädännöllä oltaisiin turvattu eläinsuojelullisista syistä laajemman palvelutarjonnan mahdolli-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

suus. Ja keskusta olisi esittänyt, nyt kun teillä oli mahdollisuus toteuttaa se edellisen kauden vastalause, että olisitte avanneet sen paletin, positiivilistan, kuten ennen vaaleja lupasitte, että ette olisi pettäneet kansaa tässäkin asiassa.

Nyt kun laki näin tulee voimaan, niin saattaa olla, että varmaankin siellä oikein, oikein syrjäisillä alueilla, ehkä jossain Lapissa ja Kainuussa, uskalletaan toimia niin kuin tämä lainsäädäntö antaa mahdollisuuksia. Kiitos siitä, haluan siitäkin kiitokset kuitenkin sanoa. Mutta erityinen ongelma muodostuu niille alueille, joilla se yksityisten eläinlääkäreitten saavutettavuus on jonkun mielestä olemassa, vaikka sitä ei edes tarkkarajaisesti kirjoitettu tähän lainsäädäntöön. Esimerkiksi omassa kotikunnassani yksityisiä eläinlääkäreitä löytyy 150 kilometrin päästä. Kukaan ei tiedä, kohdellaanko meitä samoin kuin siellä syrjäisen Lapin alueella olevia kuntia vai pitäisikö meidän kuitenkin sitten toimia samoin kuin Helsingissä, ottaa samat taksat. Se tarkoittaa sitä, että kun tämä kunnallinen eläinlääkäri 48 tunnin päivystyksen jälkeen rupeaa leikkaamaan kissan perusleikkausta ja ottaa siitä yhtä kovan taksan kuin kovimmillaan otetaan tuolla yksityisellä puolella, niin kyllä minusta tuntuu, että se lemmikin omistaja sitten mieluummin lähtee kuskaamaan sitä sinne Jyväskylään, jos näin täytyy toimia. Entisestääänkin kunnaneläinlääkärin ansaintamahdollisuudet vähenevät, ja entisestääänkin tämä edustaja Eestilän hyvin esiin nostama taidon ylläpito heikkenee. Tämä on tosi surullinen asia.

En haluaisi tehdä politiikkaa tällä, mutta mielestäni tämä ei kyllä mennyt nyt parempaan suuntaan, vaan [Puhemies koputtaa] kyllä tämä meni heikompaan suuntaan. [Jenna Simula: Se on mielipidekysymys!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

16.10 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on paljon viitattu menneisiin aikoihin ja edelliseen vaalikauteen. En niitä yksityiskohtia tiedä varsinkaan valiokunnan osalta, kun en viime vaalikaudella siellä valiokunnassa jäsenenä ollut. Mutta tämän asian käsittelyn yhteydessä olen kuitenkin lueskellut viime vaalikaudeltakin aiheeseen liittyviä valiokunnan asiakirjoja ja edustajien kirjoituksia ja kannanottoja aiheen ympäriltä. Niiden perusteella ja äsken puheessani esille ottamieni hallitusohjelmasisäntienkin perusteella voi sanoa, että meillä oli kyllä perusteltu syy odottaa tältä hallituksen esitykseltä ja tältä hallitukselta paljon, paljon enemmän sen perusteella, mitä nykyiset hallituspuolueet viime vaalikaudella ykskantaan yhdessä miehessä ja naisessa linjasivat. Siitä tässä puheenvuorossa äsken oli kyse.

Itse asiassa tähän samaan asiaanhan liittyy myös tämä valiokunnan lausuma, jossa käytännössä katsoen peräänkuulutetaan sitä, että tätä pitää tarkkaan arvioida, tarkkaan seurata pelkona se, että tälle muutokselle asetetut tavoitteet eivät tule toteutumaan. Joten, arvoisat kollegat, kyse tältä osin minun kohdallani vanhojen kaivelussa oli se, että teidän omiin kannanottoihinne, tavoitteisiinne, puheisiinne, lausumiinne, siihen, kuinka maatalouspolitiikassa tulee täydellinen suunnanmuutos tapahtumaan, perustui odotus siitä, että olisi tiedossa, että tämä lakimuutos johtaisi parempiin lopputuloksiin kuin miltä nyt näyttää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnari.

16.12 Teemu Kinnari kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Käytin jo varsinaisen puheenvuoron, mutta oli pakko ottaa vielä uusi puheenvuoro tämän käydyn keskustelun johdosta.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Joo, kyllähän tämä, kun politiikasta puhutaan, tietysti menee poliittiseksi keskusteluksi. Mutta edelleen se pohja, mitä me tänään käsitellään, on nimenomaan nyt sitten muutokset jo edellisellä kaudella hyväksytyyn lakiin, ja tuntuu hämmäntävästi siltä, että ne muutokset ovat kääntyneet huononnuksiksi, vaikka ne tosiasiallisesti ovat parannuksia siihen lakiin, mikä on edellisellä kaudella hyväksytty.

Kuten omassa puheessani jo aiemmin toin esille, ei me tätä nähdä ongelmattomana, mistä johtuu myös se, että valiokunnassa käytyjen perusteellisten keskustelujen pohjalta se lausuma sinne on tullut. Tietysti tuotantoeläinten ja lemmikkieläinten tämmöinen eriytyminen on ollut vahvaa. Tietysti katsotaan maatalouden rakennemuutosta. Meillä ovat nämä tuotantotilat entistä keskittyneempiä, ja sitten vielä maantieteellisesti löytyy selkeästi painopistealueita, ja tämä erityisesti näkyy osassa Suomea myös niin, että näitä tuotantoeläintiloja on harvassa, mikä tietysti myös osaltaan aiheuttaa nyt jo haasteita siihen, että on riittävä ammattitaito tehdä näitä asioita.

Mutta minä olen ihan varma siitä ja tiedän, että meillä on selkeästi se yhteinen näkemys siitä, kuinka nämä asiat tulee hoitaa, ja nyt näillä muutosehdotuksilla, mitä me ollaan tässä tehty, tämä menee parempaan suuntaan. Mutta asian osalta ollaan taatusti valmiita palaamaan, semminkin jos siihen epäkohtia jää ja asiat näyttäytyvät toimimattomana. Kun kuitenkin puhutaan kunnaneläinlääkäripalveluista ja nimenomaan näistä suurelainten, tuotantotilojen hoidosta, niin tämä on sikäli vakava ja aito huoltovarmuus- ja turvallisuuskysymys, jonka osalta yksikään hallitusvastuussa oleva joukko ei voi olla niistä asioista välittämättä. Kyllä nämä vakavasti otetaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula.

16.14 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Keskustalle olisi yksi kysymys: miksi kannattitte sitä alkuperäistä lakia viime kaudella? Miksi teidän ministerinne toi sen tänne saliin? Mikä on muuttunut tässä välissä, muu kuin se, että te istutte oppositiossa? Kun te puhutte kilpailulaista tai työaikalaista, niin miksi ette avanneet niitä viime kaudella? Miksi toitte eduskuntaan sen lain, jos se on niin surkea kuin mitä te täällä nyt veisaatte? Istuva hallitus muuttaa sitä teidän lakianne, siivoaa teidän jälkiänne. Se on ihan selvää, että eihän vessanpöntöstä voida heittää kokonaista lakia alas, kun sen on kertaalleen eduskunta hyväksynyt. Te toitte sen tänne, teidän hallituksenne, eduskunta hyväksyi sen lain, ja nyt me muutamme sitä paremmaksi.

Ja kysymykseen siitä, menivätkö muutokset parempaan vai huonompaan suuntaan: Asiantuntijoiden mukaan se on nyt parempi. Teillä voi olla omat mielipiteenne siitä asiasta, mutta asiantuntijoiden mukaan näin on. Sitten kun saamme sen selvityksen, niin nähdään sitten, miten asiat lähtevät kehittymään, ja asioihin kyllä puututaan, jos siellä ilmenee sellaista, mihin tarvitsee puuttua.

Arvoisa puhemies! Vielä olisin edustaja Hoskoselle sanonut, että hän on oikein tervetullut maa- ja metsätalousvaliokuntaan työskentelemään. Meillä on siellä oikein hyvä henki, ja etsimme aidosti ratkaisuja eri asioihin riippumatta siitä, kenen lakiehdotuksia ne alun perin ovat olleet. Eikä meidän tarvitse edes soitella pääministerille, vaan kyllä sieltä valiokunnasta löytyy paljon viisautta.

Noin muutenkin on hyvä, että välillä käydään tämmöistä kipakampaakin keskustelua näistä maa- ja metsätalousvaliokunnan alle kuuluvista asioista, mutta valiokunnassa työskentely jatkuu oikein rakentavassa hengessä, kuten tähänkin asti.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

16.16 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Näin on, on rakentavaa valiokunnassa. — Kun kysyitte, miksi se silloin tuotiin, niin se tuli nimenomaan sen takia, että siitä oli menossa haaste EU-tuomioistuimeen ja jouduttiin nopeasti joitakin ratkaisuja tekemään. Mutta nythän tässä olisi ollut jo vuosi aikaa kilpailulainsäädännön muutoksiin, kun te hallitusohjelmaa tehdessänne linjasitte näitä asioita ja ennen vaaleja olitte jo linjanneet, että tämä toimintamalli ei ole hyvä. Tässä olisi ehditty kilpailulainsäädäntöä ja työaikalainsäädäntöä kyllä avata, nyt tässä oli enemmän aikaa.

Harmi, että niitä lupauksia, mitä ennen vaaleja annoitte, ei nyt toteutettu, mutta toivotaan kaikki parasta siinä, että tämä eläinlääkärijärjestelmä, kunnallinen eläinlääkärijärjestelmä, ei totaalaisesti romahda tämän lainsäädännön vuoksi. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 22/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Lakialoite laiksi hyvinvointialueesta annetun lain 27 §:n 2 momentin kumoamisesta

Lakialoite LA 15/2024 vp Rami Lehtinen ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.18 **Rami Lehtinen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esitämme tässä lakialoitteessa yhdessä 27 muun allekirjoittaneen kanssa, että hyvinvointialueesta annetun lain 27 §:n 2 momentti kumotaan. Momentin mukaan hyvinvointialueet voivat tukea valtuustoryhmien sisäistä toimintaa taloudellisesti. Rahallisen tuen tarkoituksena on ollut edistää hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tuoda kansalaisille tutuksi hyvinvointialueiden toimintaa. Tuen määrä on pitänyt ilmoittaa hyvinvointialueiden tilinpäätöksissä.

No, mitä tuo rahankäyttö sitten on pitänyt sisällään? Niin kutsutulla ryhmärahalta on kustannettu niin sihteerien palkkaamiset, poliittiset suunnittelijat, puolueiden toimistotilojen vuokrat ja erilaiset pyhäpäivien tervehdykset jouluntoivotuksista alkaen. Tuen tarpeettomuudesta kertoo sekin, että kaikki aluevaltuustoryhmät eivät ole onnistuneet kokonaan käyttämään heille myönnettyä ryhmärahaa. Näissä tilanteissa on sitten väkisin keksitty keinoja rahan käyttöön, jotta sitä ei jouduttaisi palauttamaan. Rahat on sitten käytetty muun muassa grillin ostamiseen tai muihin hyvinvointialueiden kannalta tarpeettomiin tuotteisiin.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! En myöskään ymmärrä sitä, että aluevaltuustoryhmien pitäisi saada erikseen rahaa siihen, että he voivat tuoda julki poliittisia mielihalujaan. Tähän mennessä tuo tehtävä on kuulunut medialle, ja media onkin pääosin hyvin tuonut esille sen, mitä hyvinvointialueiden päätöksenteossa tapahtuu.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialueiden rahoituksella pitäisi järjestää hyvinvointialueille suunnattuja tehtäviä, mihin ei kuulu puolueiden poliittisen imagon vahvistaminen. Hyvinvointialueiden vastuulla on järjestää pelastustoimen tehtävät sekä huolehtia kaikkien osalta mahdollisimman hyvistä ja tasavertaisista sosiaali- ja terveyspalveluista. Nämä tehtävät kuuluivat aiemmin kunnille, joissa ne järjestettiin onnistuneesti ilman sote-ryhmärahoja.

Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tuntuu kohtuuttomalta, että monilla alueilla elintärkeitä sote-palveluja supistetaan samalla, kun puolueet ottavat ylimääräistä ryhmärahaa poliittisen toiminnan rahoittamiseen. Eduskuntapuolueille jaetaan jo nyt vuosittain 34,5 miljoonaa euroa, ja sen kyllä pitäisi riittää myöskin aluevaltuustojen käyttöön. Luulisi noista rahoista riittävän siihen tarpeeseen, jos tarvitsee aluevaltuustoissa poliittista agendaa viedä eteenpäin.

Arvoisa rouva puhemies! Lakialoite on tehty siksi, että hyvinvointialueiden raha riittäisi paremmin lakisääteisten ydintehtävien hoitamiseen. Aloitteessa esitetäänkin, että hyvinvointialueet eivät voisi jatkossa jakaa rahaa aluevaltuustoryhmille. Tarkoituksena on, että tuo raha voitaisiin käyttää vaikkapa terveyskeskusten säilyttämiseen tai ikäihmisten parempaan hoitoon.

Arvoisa rouva puhemies! Uskoisin, että tässä salissa kaikki ovat sitä mieltä, että huomioiden valtion taloustilanne ryhmärahana vuosittain maksettava 5,5 miljoonaa euroa tulisi käyttää ensisijaisesti suomalaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Me poliitikot pärjäämme ilman ryhmärahaa, mutta sairaat tarvitsevat hoitoa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

16.22 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme Rami Lehtisen alulle panemaa lakialoitetta laiksi hyvinvointialueesta annetun lain 27 §:n 2 momentin kumoamisesta. Momentti mahdollistaa sen, että hyvinvointialue tukee rahallisesti valtuustoryhmien toimintaa. Kysymyksessä on niin sanottu demokratiaraha.

Viime kaudella, kun sote-uudistus tehtiin, kritisoivat perussuomalaiset äänekkäästi alueiden luottamustehtävissä olevien korkeita palkkioita sekä juurikin näitä kyseessä olevia demokratiarahoja. Kritiikki kuitattiin populismiksi, sanottiin, että demokratia saakin maksaa ja kysymyksessä on pieni summa soten kokonaisuudessa. Aloitteen mukaan hyvinvointialueet käyttävät ryhmärahoihin useita satojatuhansia euroja, ja se tarkoittaa koko maan tasolla yhteensä viisi ja puoli miljoonaa. Lukujen valossa on siis totta, että kyseessä on melko pieni raha, kun miettii, että tuon lisäksi vuonna 2024 eduskuntapuolueille maksetaan yhteensä suoraa tukea 34,5 miljoonaa euroa. On kuitenkin moraalisesti kyseenalaista pumpata hyvinvointialueen rahoja puoluepoliittiseen toimintaan. Erityisesti nyt, kun sote-alueet joutuvat nipistämään vähän kaikesta, käy näiden rahojen jako mielestäni täysin kestävämmäksi. Mikä erikoisinta, ryhmärahojen suuruudesta päättää aluevaltuusto — eli valtuustoryhmien jäsenet itse. Lisäksi ryhmärahoja on käytetty esimerkiksi puoluekavereiden työllistämiseksi. Hyvinvointialue ei käytännössä kuitenkaan valvo näiden henkilöiden

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

työntekoa, eli työn tuottavuudesta ei ole mitään takeita — malliesimerkki löysästä julkisten rahojen käytöstä.

Arvoisa rouva puhemies! Suuret menot koostuvat usein suuresta määrästä pieniä menoja, joten jokainen pienikin summa on ehdottomasti syynättävä läpi. Summan pienuus ei ole peruste asian jättämiseksi sikseen.

Erytysmaininta on annettava myös synnyinmaakuntani Etelä-Pohjanmaan perussuomalaisille. He palauttivat viime vuonna saamansa ryhmärahat takaisin. Myös Pohjanmaan hyvinvointialueella meidän ryhmämme, johon vielä tuolloin kuuluin, jätti viime vuonna demokratiarahat ottamatta. Meille tämä on periaatekysymys.

Kannatan lämpimästi lain henkeä ja kiitän edustaja Lehtistä tästä aloitteesta. Nämäkin rahat voitaisiin hyvinvointialueilla käyttää siihen, mihin hyvinvointialueet on alun perin tarkoitettukin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.25 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialuelain 27 §:n 2 momentti on mahdollistanut hyvinvointialueiden ottaa käyttöön ryhmäraha, jolla asukkaiden osallisuutta päätöksentekoon ja hyvinvointialueen asioihin on tarkoitettu vahvistettavan. Kaikki hyvinvointialueet ovat ottaneet rahan käyttöön, ja vuonna 2023 ryhmärahaa on eri hyvinvointialueilla käytetty 5 ja puoli miljoonaa euroa.

Tulen Etelä-Savosta ja kerron, kuinka Eloisalla ryhmäraha-asiasta päätettiin. Etelä-Savon hyvinvointialueella ryhmäraha on ollut 5 000 euroa per aluevaltuutettu, eli yhteensä 295 000 vuoden 2023 loppuun.

Tein Eloisan aluehallituksen kokouksessa esityksen, että hyvinvointialue ei ota ryhmärahaa käyttöön, eikä kirjaa sitä hallintosääntöön. Tämä hallintosääntöön kirjaamattomuus mahdollisti sen, että ryhmärahasta päätetään talousarvion yhteydessä vuosittain. Perustelin esitystäni sillä, että tämä on verorahojen väärinkäyttöä ja puoluetukea, johon hyvinvointialueen ei tule ryhtyä. Lisäksi tähän ryhmärahalla tehtävään toimintaan ei ole tehty edes kriteereitä. Eri puolueet ovat siis palkanneet rahalla muun muassa sihteereitä tai ostaneet jaettavaa materiaalia. Onko tämä yhteisten veroeurojen vastuullista käyttöä tässä taloudellisessa tilanteessa? Mielestäni ei ole.

Perussuomalaiset ovat olleet ainoa puolue, joka ei ole ryhmärahaa käyttänyt euroakaan. Perussuomalaiset ovat kaikki kansalaistapaamiset tarjoiluineen Etelä-Savon alueella hoitaneet omasta pussistaan ja kiertäneet ahkerasti kuulemassa kuntalaisia. Tuo raha tulisi hyvinvointialueilla käyttää perustehtävän hoitoon, kuten esimerkiksi kotihoidon henkilöstön palkkaamiseen tai omaishoitajuuteen.

Talous on todella tiukoilla kaikilla hyvinvointialueilla, ja kaikki eurot tulee käyttää tarkasti. Perussuomalaiset ovat halunneet hoitaa hyvinvointialueiden taloutta huolellisesti ja suoraviivaisesti. Hyvinvointialueilla asukkaiden osallisuutta tulee kehittää, ja siihen varmasti on löydetty ja löydetään toimintamuotoja ilman puolueille maksettavaa epämääräistä ryhmärahaakin.

Arvoisa rouva puhemies! Lakialoite on erittäin kannatettava, ja toivon sen etenevän ryhmärahakäytännön kumoamiseen ja poistoon laista.

Kiitos edustaja Lehtiselle tästä aloitteesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

16.28 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Viime syksynä erosin itse Kymenlaakson hyvinvointialueen valtuustosta, joten en ainakaan ole jäävi sitten käsittelemään tätä aihetta tässä. Minäkin omasta puolestani kiitän edustaja Lehtistä tästä aloitteesta, joka on hyvä ja kannatettava. Kun nämä hyvinvointialueet luotiin, niin se oli sellainen keskustapuolueen pitkäaikainen haave, ja siksi ihmettelenkin, että nyt kun asiasta on keskustelua, ei ole yhtään keskustapuolueen kansanedustajaa täällä salissa kommentoimassa eikä edes kuuntelemassa käytävää keskustelua — ei yhtään.

Hyvinvointialueita luotaessa oli ilmeisesti tarkoitus, että tällaisella ryhmärahalla saataisiin perustettua poliittisia työpaikkoja ja mainostettua parhaiten pärjänneitä puolueita ja heidän ryhmiään. Näinhän tosiaan on käynyt, ja omaan ajatusmaailmaani tällainen ei oikein sovi. Mutta mikään uusi keksintö tämä ryhmäraha tai demokratiaraha, miksi tätä nyt sitten halutaankaan kutsua, ei kuitenkaan ole, sillä samanlainen pykälä löytyy myöskin kuntalaista: 2 osa, 4 luku ja 19 §. Nyt luen suoraan täältä: ”Valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamiseksi kunta voi taloudellisesti tukea valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä toimenpiteitä, joilla valtuustoryhmät edistävät kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tukea myönnettäessä on yksilöitävä tuen käyttötarkoitus. Tuen määrä valtuustoryhmittäin on ilmoitettava kunnan tilinpäätöksessä.” Näin siis lukee kuntalaissa.

No syy, minkä tähden valtuustoryhmiä ei ole kunnissa tuettu, on aika yksinkertainen. Valtuustoryhmä ei nimittäin ole mikään yhdistys, jolle voisi rahaa siirtää, vaan se pitää kierrättää aina paikallisyhdistysten kautta. Kunnissa tämä on nähty jo vuosia sitten, että tällainen valtuustoryhmän tukeminen on arveluttavaa ja menee vain lähinnä puolueen paikallisyhdistysten tukemiseen henkilöstökulujen tai tilavuokrien muodossa. Mielestäni hyvinvointialueilla olisi jo aika tehdä tämä sama johtopäätös, että ryhmäraha on tyhmä raha.

Hienoa — olen huomannut, että puheeni on tuonut yhden keskustalaisen saliin. Terve tuloa, edustaja Ovaska. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

16.31 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Samaan aikaan kun hyvinvointialueet hakevat terveydenhuollosta säästöjä, ovat sote-asioista päättävien uusien aluevaltuustojen palkkiot nousseet jo miljoonaluokkaan. Pelkästään omiin kokouspalkkioihinsa aluevaltuustot käyttävät yhteensä yli 14 miljoonaa euroa. Sen lisäksi tulevat korvaukset matkakuluista ja ansionmenetyksistä.

Valtuutettujen saamien henkilökohtaisten palkkioiden lisäksi valtuustot ovat päättäneet maksaa omille puolueryhmilleen yhteensä 5,5 miljoonaa euroa tukea, niin sanottua demokratia rahaa. Lain mukaan ryhmärahalla voi tukea aluevaltuuston poliittisten ryhmien sisäistä toimintaa ja toimia, joilla ryhmät edistävät alueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Sitä käytetään esimerkiksi puolue ryhmien tiedotuslehtiin, henkilökunnan palkkaamiseen, tilaisuuksien järjestämiseen ja vaalikampanjoihin, vaikka näin ei saisi olla. Ryhmät ovat hankkineet laitteita, kuten puhelimia ja tietokoneita, sekä erilaisia palveluja, kuten kirjanpitoa. Ryhmärahalla on ostettu myös esimerkiksi teltoja ja grillejä. Sillä on maksettu vaalilyöstä tuttua pikkutilpehööriä, kuten karkkia, heijastimia, laastareita ja ilmapalloja.

Arvoisa rouva puhemies! Koska tätä käytäntöä hyvinvointialueilla ei saada näköjään muuten ratkaistua eikä toimintaa yhtenäistettyä, on tämä lakialoite erittäin hyvä keino sii-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

hen, että tehdään nyt nämä tarpeelliset säästöt samalla kun yhdenmukaistetaan tätä toimintaa. Tällöin se koskee tasapuolisesti kaikkia.

Vaikka näillä hankinnoilla ei ole ehkä rikottu mitään lakia, voidaan silti kysyä, onko tällainen rahan jakaminen tässä taloudellisessa tilanteessa eettisesti edes oikein vai tulisiko se lakialoitteen mukaisesti käyttää mieluummin hyvinvointialueiden palvelutuotantoon.

Itse kannatan tätä lakialoitetta lämpimästi, koska se koskee tasapuolisesti kaikkia. Kiitos edustaja Lehtiselle aloitteesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

16.33 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ensin kiitos edustaja Rami Lehtiselle tästä lakialoitteesta. Ihmettelen, kun katsoo allekirjoittajien listaa, että siellä on vaan perussuomalaisia yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Mielestäni tämä lakialoite on sellainen, että olisin olettanut, että oppositiosta ja hallituksesta on helppo allekirjoittaa tällainen lakialoite.

No, niin: On kummallista, että hyvinvointialueilla on mahdollisuus tukea valtuustoryhmien sisäistä toimintaa maksaen niin kutsuttua demokratiarahaa. Tämä raha on suora tuki puolueiden poliittiselle toiminnalle, eikä lainkaan edistä hyvinvointialueiden toimintaa. Olen täysin samaa mieltä edustajakollega Lehtisen kanssa siitä, että tämä demokratiaraha olisi hyvä vapauttaa hyvinvointialueille käytettäväksi palvelutuotantoon.

Sen sijaan hyvinvointialueiden kokonaisrahoitusta ei ole syytä vähentää. Tässä taloustilanteessa puoluetuen pitää riittää kattamaan puolueiden tarpeet myös hyvinvointialueilla. Hyvinvointialueiden rahoituksen kanssa sitä vastoin on suuria haasteita, joten tämän rahan ohjaaminen hyvinvointialueiden palvelutuotantoon olisi tässäkin mielessä aivan perusteltua.

Lakialoitteessa listatut tähänastiset demokratiarahan käyttökohteet eivät ainakaan minua vakuuta tämän rahoituksen tarpeellisuudesta. Nykyisellään se tuntuu olevan puoluetuen lisäosa, joka ei todellakaan ole perusteltavissa.

Vielä kerran kiitos edustaja Lehtiselle tästä lakialoitteesta. Minulle oli ihan itsestään selvää heti, että allekirjoitan sen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savio.

16.35 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä edellä esitettyihin näkemyksiin aluevaltuustojen ryhmärahan eli niin sanotun demokratiarahan lakkauttamisen tarpeellisuudesta. Ja erityisesti kiitän edustaja Lehtistä hänen laatimastaan hyvästä lakialoitteesta, jossa mainitut ryhmärahat lakkautettaisiin.

Arvoisa puhemies! Suomessa toimii hieman alle 1 400 aluevaltuutettua, ja heidän edustamilleen poliittisille ryhmille myönnetään alueesta riippuen noin 1 800—6 000 euron suuruisia ryhmärahaa valtuutettua kohti. Kokonaisuudessaan kustannukset ovat siis yli 5 miljoonaa euroa vuodessa. Kuten todettu, kaikki ryhmät eivät kuitenkaan ole nostaneet mainittua ryhmärahaa, joka on siis varattu ryhmien poliittista toimintaa varten, ja muutoinkin ryhmärahalle on ollut vaikeaa löytää järkevää käyttöä.

Arvoisa puhemies! Aluevaltuutetut saivat viime vuonna kokouspalkkioita yhteensä yli 14 miljoonaa euroa, ja sen lisäksi oli matkakuluja ja ansionmenetyskorvauksia. Kuten edustaja Lehtinen esittelypuheenvuorossaan totesi, saavat eduskuntapuolueet puoluetukea

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

yli 34 miljoonaa euroa vuodessa. Mielestäni onkin täysin aiheellista kysyä, onko tämä ryhmäraha lainkaan tarpeellinen.

Arvoisa puhemies! Sekä valtiontalous että erityisesti hyvinvointialueiden talous ovat pahoin alijäämäisiä. Esimerkiksi Pirkanmaalla, joka on Suomen suurin hyvinvointialue, alijäämä oli viime vuonna yli 136 miljoonaa euroa, eikä muillakaan hyvinvointialueilla järin hyvin mene. Kuten viime vaalikaudella sote-lainsäädäntöä uudistettaessa oli arvattavissa, ei hallitus osannut varautua, silloinen hallitus, sote-menojen nopeaan kasvuun vaan päätti runnoa läpi sote-uudistuksen hallintorakenne edellä. Perussuomalaiset nostivat tuolloin muun opposition tavoin esille epäkohtia, mutta nämä huolestuttiin ja uudistus tehtiin.

Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksen suhteen kelloa ei voida enää kääntää takaisin. Uudistus on tehty, ja sen kanssa on eletävä, mutta siitä huolimatta nyt on oikea hetki lakkauttaa tämä niin sanottu demokrataraha ja käyttää hyvinvointialueille liikenevät taloudelliset resurssit palvelutarpeen kattamiseen ja hoidon kehittämiseen. Kyse on paitsi taloudellisesti niin myös periaatteellisesti tärkeästä asiasta.

Arvoisa puhemies! Toivonkin edustaja Lehtisen lakialoitteelle menestystä ja siinä esitellyllä tavalla ryhmärahan lakkauttamista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niemi.

16.38 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Pirkanmaan aluevaltuutettuna olen todella tyytyväinen tästä edustaja Lehtisen tekemästä aloitteesta, missä lopettaisimme mielestäni turhan demokratarahan maksamisen eri puolueille. Omassa puolueessani Pirkanmaan perussuomalaisissa meillä on kahdeksan aluevaltuutettua, ja me olemme jo tehneet päätöksen, että me emme vastaanota tätä 5 000 euron aluevaltuutettukohtaista rahaa elikkä 40 000:ta euroa. Katsomme, että on huomattavan paljon tärkeämpää saada ihmisille palveluja kuin se, että jaetaan tällaista demokratarahaa, ja katsomme tässä tilanteessa, kun Pirkanmaakin on 136 miljoonaa miinuksella, että tähän budjettitilanteeseen on paljon tärkeämpää tämäkin raha saada. Jos se saadaan kaikilta puolueilta pois, niin summahan on huomattavasti suurempi sillä kohtaa. Erittäin hyvä lakialoite. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen

16.39 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Lehtistä tästä erinomaisesta lakialoitteesta.

Hyvinvointialueet ovat todella tiukassa taloudellisessa tilanteessa ympäri Suomenniemä. Oikeastaan tässä on kyse siitä, mikä on hyvinvointialueen tehtävä. Sen tehtävä ei ole maksaa makkaragrillejä, mainoksia eikä muitakaan kampanjamateriaaleja puolueille. Tämä raha on käytännössä puoluetukea, ja puolueiden tukeminen ei ole hyvinvointialueiden tehtävä. Hyvinvointialueiden tehtävä on edistää terveyttä ja hoitaa sairaita.

Suomalaisten hyvinvointi ei lisääny tällä ryhmärahalla, eivätkä sairaut sen avulla parane. Tästä rahasta ja ryhmärahain luomisesta vastaavia keskustalaisia ei salissa juuri näy — yksi rohkea keskustalainen ja yksi rohkea sosiaalidemokraatti.

Itse toimin Lapin hyvinvointialueen perussuomalaisten valtuustoryhmän puheenjohtajana. Me emme ole nostaneet senttiäkään ryhmärahaa emmekä tule sitä nostamaan tästä edespäinkään. Olen hyvin ylpeä tästä päätöksestä. Vaikka kyse on vain pienestä rahasta hy-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

vinvointialueiden budjettien näkökulmasta, kyse on periaatteesta ja siitä, että pienistä puoroista syntyy suuria jokia.

Kannatan lämpimästi tätä lakialoitetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

16.41 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä on käsittelyssä lakialoite laiksi hyvinvointialueesta annetun lain 27 §:n 2 momentin kumoamisesta. Kyse on semmoisesta aluevaltuustojen valtuustoryhmille valtuutettujen määrän mukaan maksamasta ryhmärahasta tai demokriarahasta, ja sitä on mielestäni ihan älytöntä maksaa, koska se on käytännössä puoluetukeen verrattava asia. Se on mielestäni niin kuin piilopuoluetukea, ja mielestäni tällaista ei tulisi sallia ollenkaan. Sitä on aloitteen mukaan käytetty sihteerien palkkaamiseen, poliittiseen suunnitteliinaan, puolueiden toimistotilojen vuokriin ja erilaisiin pyhäpäivien tervehdyksiin sanomalehdissä. Nämä ovat kaikki aivan turhia, ja kun kaikki tietävät, millä tolalla näitten sairaaloiden tai terveysyhtymien talous on, niin silloin tällaista ryhmärahaa ei kuuluisi maksaa ollenkaan.

Itse kun olen tuolta Etelä-Pohjanmaalta, niin tiedän sen, että perussuomalaiset ovat yhtenä vuonna nostaneet tuon rahan, mutta palauttivat sen sitten, koska sitä ei saanut käytettyä oikein järkevästi mihinkään, ja muina vuosina he eivät ole sitä enää sitten nostaneet. Jos oikein olen ymmärtänyt, Etelä-Pohjanmaalla on ollut myös yhden hengen aluevaltuustoryhmä, joka on käyttänyt sitä niin sanotusti sihteerin palkkaamiseen palkkaamalla tämän aluevaltuutetun itsensä tähän tehtävään.

Tämä on semmoinen raha, josta olisi syytä luopua, ja kannatan lämpimästi tätä aloitetta ja toivon, että tämä etenee. Ei voi olla niin, että me aluevaltuustojen vähistä varoista jatkossa rahoitamme myöskin tämmöisiä keksittyjä ja teennäisiä tehtäviä, jotka sitten tekevät näitä puolueen tai eri puolueiden, tavallansa, ovatko ne aluetoimistojen tai muiden töitä, tai että sillä rahoitetaan näiden paikallistoimijoiden tilavuokria tai muita. [Puhemies koputtaa] Tämä pitää poistaa. Tämä on hyvä lakialoite. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

16.44 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet ovat pahasti alijäämisiä, kuten kaikki tiedämme. Alijäämät lasketaan sadoissa, ellei jopa jo tuhansissa, miljoonissa. Samaan aikaan, kun meillä toteutettiin tätä muutenkin kallista sote-uudistusta, sen kylkeen kyhättiin paitsi uusi hallinto myös uusi poliittinen rälssi palkkioineen ja puolueve-roineen ja sen lisäksi vielä tämä uusi ryhmärahoitus, ryhmäraha, jonka hinta lasketaan sekin miljoonissa euroissa koko Suomen tasolla. Tämän niin sanotun demokriarahan pitäisi edistää jollain tavalla demokriatien toteutumista ja demokriattista työtä sillä alueella, vaikka tosiasia on, että ryhmät eivät tosiasiallisesti tarvitse tällaisia rahoja. Ryhmillä, puolueilla, on alueilla vaikeuksia saada käytännössä tuhhatta tätä rahaa, jota käytännössä näille puolueille ja ryhmille lykätään sieltä hyvinvointialueen tasolta.

Tämä on ollut keskeisiä asioita, mitä perussuomalaiset ovat kritisoineet monilla hyvinvointialueilla, ja osalla hyvinvointialueista perussuomalaiset ovat kieltäytyneet vastaanottamasta ryhmärahaa ja palauttaneet sen siltä osin kuin sille ei ole löydetty tarvetta, mikä on ehdottoman hyvä asia. Mutta vielä parempi olisi se, että tämän julkisen, melko turhamaisen rahan vastaanottaminen ja toisaalta sen käyttäminen eivät perustuisi pelkästään vapaa-

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

ehtoisuuteen ja hyvään tahtoon, mitä puolueilta ehkä löytyy, vaan että täältä lain ja eduskunnan tasolta säädettäisiin, että tällaista ryhmärahaa ei jaettaisi tai että ainakin sen kriteeristö olisi hyvin, hyvin paljon tiukempi kuin se tällä hetkellä on, ja että sen taso edes säädettäisiin kohtuullisemmalle tasolle kuin millä se tällä hetkellä on.

Muistan hyvin, että meillä Pirkanmaan hyvinvointialueen tasolla taisi suurin ryhmä, kokoomus, saada 100 000 euroa joka vuosi ryhmärahaa, SDP taisi liikkua 90 000:ssa ja perussuomalaiset omalla valtuutettujen määrällään taisivat saada 45 000 euroa vuodessa. Ja ne ovat kyllä semmoisia rahoja aluetasolla, että niitä ei saada käytettyä mihinkään järkevään toimintaan siinä määrin kuin mitä sitä rahaa on käytössä. Siksi kannatan oikein lämpimästi ajatusta, että joko tätä rahaa, rahoitustasoa, hinattaisiin alaspäin, sen kriteeristöä tiukennettaisiin tai parhaimmillaan tästä ryhmärahasta kokonaan luovuttaisiin. Jos puhutaan siitä viestinnästä, jos puhutaan siitä läsnäolosta, niin näitä asioita on hyvin mahdollista jo tälläkin hetkellä toteuttaa ilman tuhansia ja kymmeniätuhansia, parhaimmillaan satojatuhansia, euroja puoluekohtaisesti jokaisella hyvinvointialueella. Se on täysin mahdollista, leikattavaa löytyy edelleen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Myönnän tässä keskustelussa vielä edustaja Ovaskalle puheenvuoron, ja mikäli sen jälkeen tulee puheenvuoroja, niin ne siirtyvät käytettäväksi muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Ovaska.

16.48 **Jouni Ovaska kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä on hyvää keskustelua käyty. Muistan, kun aikoinaan aloitin kuntapoliitikon uran pienessä Hämeenkyrön kunnassa — tai ei se nyt niin pieni ole, 10 000 asukasta kuitenkin — siellä ei mitään ryhmärahoja ollut käytössä, ja sitten kun menin Tampereelle valtuustoon ja yhtäkkiä tulikin tällainen ryhmäraha, niin ihmettelin, mikä tämä systeemi oikein on. Totta kai sitä on Suomessa perusteltu aina sillä, että tämä on avoin tapa tukea puolueita, koska niissä maissa, joissa tällaisia vastaavia järjestelmiä ei ole, yleensä rahat kerätään epämääräisistä lähteistä ja siinä ei ole samanlaista läpinäkyvyyttä. Tätä käsittääkseni on käytetty perusteluna erityisesti suurissa kaupungeissa ja nyt varmasti myöskin hyvinvointialueilla.

Ymmärrän kyllä hyvin, että hyvinvointialue työllistää aika paljon valtuutettuja, ja siinä tarvitaan tukea ja toimintaa ehkä myös ulkopuoliselta sihteeriltä tai muilta valmistelijoilta. Mutta kyllä täytyy myös myöntää, että hiukan kateellisena katselen Pirkanmaalla, kun kokoomus ja SDP saavat järjestettyä niillä rahoilla massiivisia vaalikampanjoita verrattuna meihin pienempiin puolueisiin. En olisi tätä järjestelmää täysin romuttamassa, mutta katsoisin kuitenkin, mitä muutoksia tähän pystyy tekemään.

Mutta siitä, millä demokratiaan pystyttäisiin puuttumaan ja vielä tarkemmin katsomaan, mitä tuolla hyvinvointialueella tapahtuu, olen viime kaudella jättänyt aloitteen, ja ajattelin sen myös tällä kaudella nyt uudistaa, että lainsäädäntöön tulisi rajoitus siitä, että sama henkilö ei voi toimia kolmella hallinnon tasolla. Eli ei voi toimia kunnassa, hyvinvointialueella ja eduskunnassa, vaan on valittava maksimissaan se kaksi, missä toimii. Tulen tästä aloitteen jättämään, ja toivon siihen laajasti allekirjoituksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 57/2024 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 7/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 5/2024 vp

Valiokunnan mietintö SuVM 1/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Suuren valiokunnan mietintö pantiin pöydälle 30.5.2024 pidettävään täysistuntoon.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 30.5.2024 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari